

ΤΕΙ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ
ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΛΟΓΙΣΤΙΚΗΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
ΑΜΕΣΗ ΚΑΙ ΕΜΜΕΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

ΝΟΥΡΚΑ ΓΙΟΝΑ ΚΩΝ/ΝΑ

ΜΠΟΖΙΩΡΗ ΑΝΘΟΥΛΑ

ΕΠΟΠΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ: ΒΑΦΕΙΑΔΗΣ ΝΙΚΟΛΑΟΣ

ΕΤΟΣ 2016

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ	4
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	4
ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	4
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	5
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1	8
Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ	8
ΕΙΣΑΓΩΓΗ	8
1.2ΠΙΟ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΟΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΙ ΣΚΟΠΟΙ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ..	8
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2	10
Η ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΟΡΙΖΟΝΤΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΘΕΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ	10
2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	10
2.2 ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΙΣΟΤΗΤΩΝ.....	10
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3	11
ΠΡΟΔΕΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΩΣ ΠΡΟΔΕΥΤΙΚΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ	11
3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	11
3.2 ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗ.....	11
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4	13
ΣΧΕΣΗ ΑΜΕΣΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΚΕΡΔΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ-	13
Η ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΩΣ ΑΝΤΙΚΙΝΗΤΡΟ ΣΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ	13
4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	13
4.2 ΑΤΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ.....	13
4.3ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ	13
4.4 ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ Η ΕΛΛΑΔΑ	15
4.5 ΕΠΙΒΟΛΗ ΥΨΗΛΗΣ ΕΜΜΕΣΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ.....	15
4.6 ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ.....	17
4.7 ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ.....	18
4.8 ΥΨΗΛΟΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ	20
4.9 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ.....	20
4.10 ΣΤΟΧΟΙ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	21

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5	22
ΣΧΕΣΗ ΕΜΜΕΣΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΖΗΤΗΣΗΣ	22
5.1 ΕΜΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ	22
5.2 ΕΠΗΡΕΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ	22
5.3 ΖΗΤΗΣΗ ΤΩΝ ΑΓΑΘΩΝ	23
5.4 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΙ ΚΛΑΔΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	23
5.5 ΖΗΤΗΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ	23
5.6 ΕΛΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΖΗΤΗΣΗΣ	24
5.7 ΕΠΗΡΕΑΣΜΟΣ ΕΛΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΖΗΤΗΣΗΣ	24
5.8 ΔΙΑΜΟΙΡΑΣΜΟΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΒΑΡΟΥΣ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ	25
5.9 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ	26
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6	28
ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΔΙΑΝΟΜΗ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ	28
6.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	28
6.2 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΔΙΑΝΟΜΗ	28
6.3 ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ ΣΩΣΤΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ	28
6.4 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΙΑΝΟΜΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ	29
6.5 ΣΥΜΒΟΛΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ	30
6.6 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ	30
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7	31
ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΣΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ – ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	31
7.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	31
7.2 ΊΔΡΥΣΗ Η ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΜΟΝΑΔΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ	31
7.3 ΔΙΑΦΟΡΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΓΕΙΤΟΝΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ	32
7.4 <<ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ>>	32
7.5 << ΦΑΙΔΩΝ >>	33
7.6 << ΦΑΓΕ >> ΚΑΙ <<COCACOLA>>	33
7.7 ΥΠΕΡΑΚΤΙΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ	34
7.8 ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΙΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ	34
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8	36

ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΕ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΦΠΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ.....	36
8.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ	36
8.2 ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΑΥΞΗΣΗ ΦΠΑ.....	37
8.3 ΦΠΑ ΣΤΑ ΤΡΟΦΙΜΑ	38
8.4 ΦΠΑ ΣΤΑ ΑΝΑΨΥΚΤΙΚΑ	39
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	40
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	41
ΑΡΘΡΑ.....	42

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω τον καθηγητή μου κύριο ΒΑΦΕΙΑΔΗ ΝΙΚΟΛΑΟ για την βοήθεια και την καθοδήγησή του κατά την διάρκεια της συγγραφής της διπλωματικής αυτής εργασίας.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα διπλωματική εργασία ασχολείται με την μελέτη της φορολογίας εστιάζοντας κυρίως στη διάκριση μεταξύ άμεσης και έμμεσης φορολογίας αναλύοντας πως κάθε μια από αυτές επηρεάζει τα εισοδήματα και τις αποφάσεις των πολιτών και των επιχειρήσεων. Επιπλέον παραθέτει τις βασικότερες κατηγορίες φόρων του ελληνικού φορολογικού συστήματος και επιχειρεί μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα να διερευνήσει το ρόλο που παίζει η φορολογία στις διάφορες επιχειρηματικές αποφάσεις.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η φορολογία είναι το μέσο που έχει στη διάθεση του ένα κράτος προκειμένου να εξασφαλίζει σημαντικά έσοδα που θα το βοηθήσουν να ανταποκριθεί στις ανάγκες του. Για να το πετύχει αυτό επιβάλλει στους πολίτες και τις επιχειρήσεις διάφορα είδη φόρων που μπορούν να διακριθούν σε δύο μεγάλες κατηγορίες άμεσους και έμμεσους.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Φόρος είναι το μέρος του εισοδήματος των ιδιωτών που μεταβιβάζεται στο δημόσιο τομέα μέσω της φορολογίας, ώστε ο δημόσιος τομέας να συγκεντρώσει τους οικονομικούς πόρους που χρειάζεται για να καλύψει τις δαπάνες για τις δραστηριότητες του.

Σε ένα φορολογικό σύστημα υπάρχουν διάφορα είδη φόρων που μπορούν να ταξινομηθούν με βάση συγκεκριμένα κριτήρια.

Μια από τις κυριότερες διακρίσεις των φόρων είναι σε άμεσους και έμμεσους με βάση κυρίως:

- 1 Την δυνατότητα ή μη των φορολογούμενων να μεταβιβάσουν το φορολογικό τους βάρος σε άλλους φορολογούμενους
- 2 Το κατά πόσο οι φόροι που επιβάλλονται είναι ή όχι άμεσα αντιληπτοί στους φορολογούμενους.

Έτσι λοιπόν ως άμεσοι φόροι νοούνται οι φόροι τους οποίους οι φορολογούμενοι δεν μπορούν να τους μεταβιβάσουν σε άλλους και επιβάλλονται στο εισόδημα (φυσικών/νομικών προσώπων) και στην περιουσία (ακίνητη, κληρονομιών, δωρεών). Σ' αυτή την περίπτωση πρόθεση του νομοθέτη είναι να επιβαρυνθεί με το φόρο το πρόσωπο που τον καταβάλλει στο δημόσιο καθώς επίσης όταν οι φόροι γίνονται αντιληπτοί στους φορολογούμενους.

Έμμεσοι φόροι θεωρούνται οι φόροι τους οποίους μπορούν να μεταβιβάσουν οι φορολογούμενοι σε άλλους με τους οποίους έχουν συναλλαγές όπως οι φόροι δαπάνης και επιβάλλονται στην εγχώρια κατανάλωση αγαθών/υπηρεσιών και στις εισαγωγές. Αντίθετα με τους άμεσους φόρους στην περίπτωση των έμμεσων φόρων η πρόθεση του νομοθέτη είναι να μετατεθεί ο φόρος από το πρόσωπο στο οποίο επιβάλλεται σε αυτούς με τους οποίους συναλλάσσεται και όταν οι φόροι δεν είναι αντιληπτοί από τους φορολογούμενους.

Στην έμμεση φορολογία η φορολόγηση της δαπάνης γίνεται με την επιβολή φόρων στα προϊόντα. Για παράδειγμα το κράτος επιβάλλει φόρους στους παραγωγούς προϊόντων, άλλα οι παραγωγοί έχουν την δυνατότητα να μεταβιβάσουν τους φόρους αυτούς στον τελικό καταναλωτή με την αύξηση των τιμών των προϊόντων.

Στην Ελλάδα οι κυριότεροι έμμεσοι φόροι είναι:

1. οι δασμοί
2. ο φόρος προστιθεμένης αξίας (ΦΠΑ),
3. οι ειδικοί φόροι κατανάλωσης,

Η διάκριση αυτών των φόρων βασίζεται κυρίως στον τρόπο με τον οποίο εκδηλώνεται η φοροδοτική ικανότητα των φορολογούμενων. Δηλαδή οι φόροι που άμεσα επιδρούν στη φοροδοτική ικανότητα του φορολογούμενου είναι άμεσοι, όπως οι φόροι εισοδήματος και περιουσίας και αυτοί που επιδρούν με έμμεσο τρόπο στην φοροδοτική ικανότητα του φορολογούμενου είναι έμμεσοι, όπως οι φόροι κατανάλωσης.

Το φορολογικό σύστημα μιας χώρας επηρεάζει όχι μόνο τους πολίτες της αλλά και τις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε αυτή. Κάθε επιχείρηση υπόκειται τόσο σε άμεση όσο και σε έμμεση φορολόγηση. Μάλιστα ανάλογα με την κατηγορία στην οποία ανήκει η κάθε επιχείρηση υπόκεινται και σε διαφορετικό φορολογικό καθεστώς.

Τα κυριότερα είδη επιχειρήσεων που προβλέπονται από την Ελληνική Νομοθεσία είναι τα ακόλουθα:

Ατομική επιχείρηση , Ανώνυμη Εταιρεία , Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (ΕΠΕ) , Ετερόρρυθμη Εταιρεία (ΕΕ), Ομόρρυθμη Εταιρεία (ΟΕ), Αστική Εταιρεία.

Για την επιλογή της μορφής μιας εταιρείας λαμβάνονται υπόψη διάφορα κριτήρια όπως το αρχικό κεφάλαιο, ο εκτιμώμενος χρονικός ορίζοντας λειτουργίας της, ο τρόπος συνεργασίας μεταξύ των εταίρων, οι νομικές υποχρεώσεις των εταίρων όπως επίσης και οι φορολογικές τους υποχρεώσεις. Αυτό το τελευταίο κριτήριο είναι ιδιαίτερα σημαντικό δεδομένου ότι υπάρχουν αρκετές διαφοροποιήσεις όσον αφορά στη φορολόγηση μεταξύ των διαφόρων μορφών επιχειρήσεων και αφορά κυρίως την άμεση φορολογία. Για παράδειγμα όσον αφορά τη φορολογία εισοδήματος ισχύει διαφορετικό φορολογικό καθεστώς για τη φορολόγηση των ετερόρρυθμων εταιρειών(ΕΕ) από αυτό των ομόρρυθμων(ΟΕ).

Από την άλλη πλευρά η έμμεση φορολογία επηρεάζει τις επιχειρήσεις ανεξάρτητα από το μέγεθος και τη μορφή τους διότι υπάρχει άμεση επιρροή στη ζήτηση και προσφορά των προϊόντων. Οι έμμεσοι φόροι στις επιχειρήσεις εξαρτώνται από πολλούς παράγοντες, όπως το είδος των φόρων, την ελαστικότητα προσφοράς και ζήτησης καθώς και τη μορφή της αγοράς(ολογοπωλιακή, μονοπωλιακή κλπ).

Η μη ορθή διαχείριση της έμμεσης φορολογίας μπορεί να μειώσει τη ζήτηση των προϊόντων από τους καταναλωτές και να αναγκάσει μια επιχείρηση να μειώσει τη προσφερόμενη ποσότητα γεγονός που θα προκαλέσει μείωση των εσόδων της. Επιπλέον μια πιθανή μεταβολή στους φορολογικούς συντελεστές και στους ειδικούς φόρους κατανάλωσης επηρεάζει το πραγματικό εισόδημα των νοικοκυριών με αποτέλεσμα τη μείωση της ζήτησης των προϊόντων. Έτσι οι επιχειρήσεις για μην επιφέρουν μεγάλη μείωση στα κέρδη τους μπορούν να διαπραγματευτούν την τιμή κόστους των προϊόντων ούτως ώστε οι τιμές των προϊόντων να είναι προσιτές για τους καταναλωτές.

Το ελληνικό φορολογικό σύστημα αποτελείται από μια ευρεία κατηγορία φόρων, άμεσους και έμμεσους. Από τους φόρους αυτούς ορισμένοι έχουν ως βάση το εισόδημα, άλλοι την περιουσία και άλλοι την δαπάνη κυρίως όμως την καταναλωτική δαπάνη. Κυρίως οι φόροι επιβάλλονται υπέρ του κράτους, κάποιοι επιβάλλονται υπέρ των Οργανισμών Κοινωνικής Ασφάλισης και ορισμένοι υπέρ των Οργανισμών Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Στην Ελλάδα ο σημαντικότερος φόρος από άποψη εσόδων είναι ο φόρος προστιθεμένης αξίας, με αμέσως επόμενο τον φόρο εισοδήματος. Σημαντικά επίσης ποσοστά των συνολικών εσόδων αποφέρουν ο ειδικός φόρος κατανάλωσης καπνού, οινοπνεύματος καθώς επίσης και ο φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων.

Ωστόσο δεν ισχύει το ίδιο σε κάθε χώρα και μάλιστα υπάρχει συνήθως μεγάλη διαφοροποίηση όσον αφορά στο φορολογικό σύστημα μεταξύ των αναπτυσσόμενων και αναπτυσσόμενων ή τριτοκοσμικών χωρών. Σε χώρες όπου η οικονομία είναι ανεπτυγμένη επικρατούν κυρίως οι άμεσοι φόροι και ιδιαίτερα οι φόροι εισοδήματος, ενώ σε χώρες όπου η οικονομία είναι αναπτυσσόμενη επικρατούν οι έμμεσοι φόροι δαπάνης. Κάτι τέτοιο εξηγείται από το γεγονός ότι σε αναπτυσσόμενες χώρες όπως η Ελλάδα το επίπεδο των εισοδημάτων είναι υψηλό με συνέπεια να είναι μικτότερη η τάση για φοροδιαφυγή, έτσι η φορολογία εισοδήματος είναι πιο αποδοτική. Αντίθετα στις αναπτυσσόμενες οικονομίες όπου το κατά κεφαλήν εισόδημα είναι χαμηλό και η διανομή του είναι συνήθως άνιση, η επιβολή άμεσων φόρων δεν είναι αποδοτική αφού ένα μικρό μέρος των φορολογούμενων υπάγεται στη φορολογία. Έτσι, σε αυτές τις οικονομίες όπου η απόδοση της φορολογίας εισοδήματος είναι μικρή και το κράτος στηρίζεται κυρίως στους έμμεσους φόρους.

Η φορολογία είναι αναμφισβήτητα μια σημαντική πηγή εσόδων για ένα κράτος που του εξασφαλίζει ότι θα είναι σε θέση να καλύψει τις διάφορες ανάγκες του. Το φορολογικό σύστημα ενός κράτους περιλαμβάνει διάφορα είδη φόρων οι οποίοι μπορούν να διακριθούν κυρίως σε δύο μεγάλες κατηγορίες τους άμεσους και τους έμμεσους φόρους. Για την επιτυχή εφαρμογή ενός φορολογικού συστήματος και την εξασφάλιση των επιδιωκόμενων

αποτελεσμάτων(είσπραξη των φόρων, μείωση φοροδιαφυγής) είναι πολύ σημαντικό να λαμβάνονται υπόψη οι συνθήκες που επικρατούν σε κάθε χώρα, το είδος της οικονομίας και να γίνεται προσπάθεια για τη δίκαιη επιβολή των φόρων χωρίς να πλήττονται τα εισοδήματα των πολιτών και των επιχειρήσεων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

Η ΑΝΑΓΚΑΙΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η φορολογία είναι η επιβολή υποχρεωτικών φόρων υπέρ του κράτους. Η αναγκαιότητα της επιβολής φόρων γίνεται εύκολα αντιληπτή αν αναλογιστεί κανείς ότι η σημαντικότερη πηγή εσόδων για τα κράτη είναι τα έσοδα που συγκεντρώνονται μέσω των υποχρεωτικών φόρων των φυσικών και νομικών προσώπων. Μάλιστα αποτελεί μια από τις σημαντικότερες δραστηριότητες των δημόσιων φορέων σε όλες τις χώρες του κόσμου, αφού εξασφαλίζει συνήθως περισσότερο από το 90% των εσόδων τους. Επιπλέον η αναγκαιότητα επιβολής φόρων για ένα κράτος φαίνεται και από τους σκοπούς που εξυπηρετεί, οι οποίοι συνδεονται με την οικονομική ανάπτυξη και την ευημερία μιας χώρας καθώς και με την προσπάθεια άσκησης κοινωνικής πολιτικής.

1.2 ΠΡΟ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΟΙ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΙ ΣΚΟΠΟΙ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ

1. **Εξασφάλιση των απαραίτητων οικονομικών πόρων οι οποίοι σε συνδυασμό με τις άλλες πηγές εσόδων** που μπορεί να διαθέτει συμβάλουν στην κάλυψη των κρατικών δαπανών. Έτσι είναι προφανές ότι χωρίς την ύπαρξη φορολογίας δεν είναι δυνατόν το κράτος να ανταπεξέλθει στις υποχρεώσεις του και να καλύψει αυτές τις δαπάνες.
2. **Η ενίσχυση ή σταθεροποίηση της οικονομίας μιας χώρας.** Η φορολογία παίζει σημαντικό ρόλο ιδιαίτερα σε περιόδους οικονομικών κρίσεων, όπου το κράτος μπορεί να οδηγηθεί σε ανακατανομή των πόρων προκειμένου να ανταπεξέλθει στις δύσκολες οικονομικές συνθήκες. Εξίσου σημαντικός είναι ο ρόλος της φορολογίας και στην προσπάθεια της οικονομικής ανάπτυξης μιας χώρας. Αυτό γίνεται εύκολα κατανοητό αρκεί να σκεφτεί κανείς ότι σε περιόδους οικονομικής κρίσης ή και ύφεσης μια από τις πρώτες ενέργειες στις οποίες προβαίνουν τα κράτη είναι η αύξηση της φορολογίας. Χωρίς βέβαια αυτό να εγγυάται σε κάθε περίπτωση άμεσα αποτελέσματα για την ανάκαμψη της οικονομίας ωστόσο οδηγεί σε σημαντική συγκέντρωση εσόδων που μπορούν να αντιμετωπίσουν τις αυξημένες ανάγκες της χώρας.
3. **Η καταπολέμηση των οικονομικών ανισοτήτων μεταξύ των πολιτών που μπορεί να επιτυγχάνεται μέσω της ανακατανομής του πλούτου.** Υπό αυτή την έννοια η επιβολή φορολογίας εξυπηρετεί την προσπάθεια άσκησης κοινωνικής πολιτικής. Μάλιστα σε πολλές περιπτώσεις σκοπός των φορολογικών μεταρρυθμίσεων κάθε κυβέρνησης, είναι η καταπολέμηση της κοινωνικής ανισότητας που μπορεί να επιτευχθεί είτε μέσω της φορολογικής ελάφρυνσης των ασθενέστερων οικονομικά στρωμάτων και της επιβάρυνσης των οικονομικά ισχυρότερων ή ακόμη μέσω της παροχής δωρεάν αγαθών και υπηρεσιών από το κράτος στους οικονομικά ασθενέστερους πολίτες. Συνεπώς κάτι τέτοιο μπορεί να συμβάλει ώστε να βελτιωθεί σημαντικά η διανομή του εισοδήματος και του πλούτου μεταξύ των πολιτών και να μειωθούν οι κοινωνικές ανισότητες.

Συνεπώς είναι σαφές ότι η επιβολή φορολογίας κρίνεται αναγκαία αφού όχι μόνο αποτελεί μια σημαντική πηγή εσόδων για το κράτος, αλλά και γιατί χωρίς αυτήν θα ήταν αδύνατο να επιτύχει τους κοινωνικούς και οικονομικούς σκοπούς του και να ανταπεξέλθει σε δύσκολες καταστάσεις. Έτσι λοιπόν είναι σημαντικό όλοι οι πολίτες ενός κράτους, παρά τις οποίες αντιδράσεις τους στην επιβολή φόρων, να αντιλαμβάνονται πλήρως τα παραπάνω ούτως ώστε να συμβάλουν στην δημιουργία ενός σταθερού και αποτελεσματικού συστήματος. Επιπλέον το εκάστοτε κράτος οφείλει να μεριμνά για την καλλιέργεια της φορολογικής ευσυνειδησίας των πολιτών του ώστε να εξασφαλίζεται με αυτόν τον τρόπο η αποδοτικότητα της φορολογικής πολιτικής που εφαρμόζει και η επιτυχής είσπραξη των απαραίτητων φόρων χωρίς την ύπαρξη αρνητικών φαινομένων όπως αυτό της φοροδιαφυγής. (Γεωργακοπούλου, 2003)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

Η ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΗΣ ΟΡΙΖΟΝΤΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΘΕΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗΣ ΙΣΟΤΗΤΑΣ

2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Από τα παραπάνω είναι σαφές ότι η φορολογία είναι ένα αναγκαίο μέτρο για την εξασφάλιση της κάλυψης των αναγκών του κράτους. Ωστόσο για να είναι αποτελεσματική η εφαρμογή της και να επιτυγχάνει τους στόχους της είναι απαραίτητο να εξασφαλίζεται η αποδοτικότητα του τρόπου εφαρμογής της. Πιο συγκεκριμένα πρέπει να έχει διασφαλιστεί ότι όλοι οι πολίτες οφείλουν να πληρώνουν τους φόρους(κανόνας της καθολικότητας)και ότι είναι ικανοί να ανταπεξέλθουν στις υποχρεώσεις τους. Σύμφωνα με τον κανόνα της καθολικότητας του φόρου, ο φόρος πρέπει να επιβάλλεται σε όλους τους πολίτες χωρίς εξαιρέσεις. Επιπλέον πρέπει οι φόροι να είναι το ίδιο δίκαιοι για όλους τους πολίτες, με βάση την αρχή της φορολογικής ισότητας.

Σύμφωνα με το ελληνικό Σύνταγμα και συγκεκριμένα το άρθρο 4, παράγραφος 5, «όλοι οι πολίτεςπρέπει να συνεισφέρουν χωρίς διακρίσεις στα δημόσια βάρη ανάλογα με τις δυνάμεις τους». Έτσιγίνεται σαφές ότι οι πολίτες είναι ίσοι απέναντι στο νόμο, ενώ όσον αφορά στην συνεισφορά τους στα δημόσια βάρη αυτή γίνεται με βάση την φοροδοτική τους ικανότητα(Φινοκαλιώτης, 1999).

2.2 ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΙΣΟΤΗΤΩΝ

Η φορολογική ισότητα των πολιτών θεμελιώνεται σύμφωνα με δύο βασικές αρχές:

1. Την αρχή της οριζόντιας φορολογικής ισότητας σύμφωνα με την οποία οι πολίτες που βρίσκονται κάτω από τις ίδιες συνθήκες, πρέπει να έχουν την ίδια φορολογική μεταχείριση.
2. Την αρχή της κάθετης φορολογικής ισότητας σύμφωνα με την οποία οι πολίτες που βρίσκονται κάτω από διαφορετικές συνθήκες πρέπει να έχουν διαφορετική φορολογική μεταχείριση.

Με τον όρο συνθήκες αναφερόμαστε στην φοροδοτική ικανότητα των πολιτών. Σύμφωνα με την νομοθεσία ως δείκτης φοροδοτικής ικανότητας λαμβάνεται το εισόδημα και η περιουσία. Επίσης σημαντικός δείκτης προσδιορισμού της οικονομικής δύναμης των πολιτών είναι η δαπάνη. (Φινοκαλιώτης, 1999).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΣΤΡΟΦΩΣ ΠΡΟΟΔΕΥΤΙΚΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

3.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Παραπάνω έγινε λόγος για τη διάκριση των φόρων σε άμεσους και έμμεσους. Ωστόσο πέρα από αυτή την διάκριση υπάρχουν και άλλα κριτήρια με βάση τα οποία διακρίνονται οι φόροι. Έτσι λοιπόν με βάση τη φορολογική βάση, δηλαδή το μέγεθος που καθορίζει την επιβολή του φόρου, προκύπτουν διάφορες κατηγορίες φόρων με σημαντικότερους τους φόρους εισοδήματος, φόρους περιουσίας και τους φόρους δαπάνης.

3.2 ΔΙΑΚΡΙΣΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗ

Μία εξίσου σημαντική διάκριση είναι αυτή που λαμβάνει ως κριτήριο το είδος του φορολογικού συντελεστή. Ως φορολογικός συντελεστής ορίζεται ο φόρος που αντιστοιχεί σε μια μονάδα φορολογικής βάσης. Με βάση λοιπόν το είδος του φορολογικού συντελεστή οι βασικότερες κατηγορίες στις οποίες διακρίνονται οι φόροι είναι σε:

- 1 Προοδευτικούς
- 2 Αναλογικούς
- 3 Αντίστροφα προοδευτικούς

Προοδευτικοί: είναι οι φόροι των οποίων ο μέσος φορολογικός συντελεστής μεταβάλλεται σύμφωνα με τη μεταβολή της φορολογικής βάσης. Τέτοιοι φόροι είναι ο φόρος εισοδήματος φυσικών προσώπων και ο φόρος κληρονομιών.

Αναλογικοί: είναι οι φόροι στους οποίους ο μέσος φορολογικός συντελεστής δε μεταβάλλεται σύμφωνα με τη μεταβολή της φορολογικής βάσης, αλλά παραμένει σταθερός. Επιπλέον ως αναλογικός Φόρος (proportional tax) ορίζεται ο φόρος σύμφωνα με τον οποίο τόσο οι φορολογούμενοι με υψηλό εισόδημα όσο και αυτοί με χαμηλό εισόδημα, θα πρέπει να φορολογούνται με το ίδιο ποσοστό του εισοδήματος τους. Παραδείγματα τέτοιων φόρων αποτελούν ο φόρος εισοδήματος νομικών προσώπων και το χαρτόσημο.

Τέλος αντίστροφα προοδευτικοί: είναι οι φόροι όπου ο μέσος φορολογικός συντελεστής μειώνεται όσο αυξάνει η φορολογική βάση και αντίστροφα. Δηλαδή είναι οι φόροι σύμφωνα με τους οποίους οι φορολογούμενοι υψηλού εισοδήματος οφείλουν να πληρώνουν μικρότερο ποσοστό του εισοδήματος τους ως φόρο, απ' ότι οι φορολογούμενοι με χαμηλό εισόδημα. Παραδείγματα τέτοιων φόρων αποτελούν οι έμμεσοι φόροι όπως ο φόρος κατανάλωσης και ο ΦΠΑ (Πηγή: euretirio.com)

Όπως διατυπώθηκε και παραπάνω στο Ελληνικό φορολογικό σύστημα υπάρχουν άμεσοι και έμμεσοι φόροι. Ωστόσο θα μπορούσαμε να πούμε ότι επικρατούν οι έμμεσοι φόροι ιδιαίτερα αν σκεφτούμε ότι ο φόρος που παρέχει τα περισσότερα έσοδα στο κράτος είναι ο ΦΠΑ. Λαμβάνοντας υπόψη την έννοια της προοδευτικότητας των φόρων θα μπορούσαμε να πούμε ότι οι έμμεσοι φόροι δεν συμβαδίζουν πλήρως με τη φορολογική δικαιοσύνη, καθώς είναι ανάλογοι προς την κατανάλωση αλλά καταλήγουν να είναι αντιστρόφως προοδευτικοί ως προς το εισόδημα. Για παράδειγμα στα είδη πρώτης ανάγκης οι πολίτες φορολογούνται με βάση την κατανάλωση ενός είδους χωρίς όμως να λαμβάνεται υπόψη το εισόδημα τους. Έτσι οι πολίτες με υψηλό εισόδημα οφείλουν να πληρώνουν μικρότερο ποσοστό του εισοδήματος τους ως φόρο, απ' ότι οι φορολογούμενοι συμπολίτες τους που έχουν χαμηλό εισόδημα. Για το λόγο αυτό στα είδη πρώτης ανάγκης ορίζονται χαμηλότεροι φορολογικοί συντελεστές. Αντίθετα στα είδη πολυτελείας οι φορολογικοί συντελεστές είναι πολύ υψηλότεροι. Ωστόσο έχει αποδειχθεί ότι οι έμμεσοι φόροι, αν και λιγότερο δίκαιοι ως προς την επιβολή τους,

προτιμώνται έναντι των άμεσων επειδή είναι συνήθως πιο αποδοτικοί, δεν είναι εύκολο να προκαλέσουν έντονες αντιδράσεις και έχουν σχετικά μικρό κόστος βεβαίωσης και είσπραξης σε σχέση με τους άμεσους. Από την άλλη πλευρά η άμεση φορολογία είναι συνήθως προοδευτική. Έτσι για παράδειγμα όσοι έχουν υψηλά εισοδήματα ή αρκετά μεγάλη περιουσία καλούνται να πληρώσουν και υψηλότερη φορολογία σε σχέση με όσους έχουν χαμηλά εισοδήματα. Υπό αυτή την έννοια θα μπορούσαμε να πούμε ότι οι άμεσοί φόροι κατανέμουν δικαιότερα το φορολογικό βάρος σε σχέση με τους έμμεσους. Μ' αυτόν τον τρόπο θα μπορούσαμε να πούμε ότι η άμεση φορολογία είναι συνυφασμένη με τις αρχές της φορολογικής ισότητας και συμβάλει σημαντικά στην άμβλυνση των οικονομικών ανισοτήτων. Συνεπώς ο προοδευτικός χαρακτήρας της άμεσης φορολογίας μπορεί να συμβάλει ώστε να αντισταθμιστούν οι αρνητικές συνέπειες που προκύπτουν από την αντιστρόφως προοδευτική έμμεση φορολογία.

Με βάση λοιπόν τα παραπάνω είναι σημαντικό κατά τη διαμόρφωση της φορολογικής πολιτικής ενός κράτους να λαμβάνονται υπόψη οι κατάλληλες αποφάσεις σχετικά με τους φορολογικούς συντελεστές που επιβάλλονται σε κάθε κατηγορία φόρων ώστε να διασφαλίζεται τόσο η δίκαιη επιβολή τους αλλά και η αποτελεσματική καταβολή τους από τους φορολογούμενους. (Γεωργακοπούλου, 2003)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

ΣΧΕΣΗ ΑΜΕΣΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΚΕΡΑΗ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ-

Η ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΩΣ ΑΝΤΙΚΙΝΗΤΡΟ ΣΤΗΝ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗ ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ

4.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το φορολογικό σύστημα μιας χώρας περιλαμβάνει τόσο άμεσους όσο και έμμεσους φόρους. Η άμεση φορολογία επιβάλλεται σε όλους τους πολίτες που ζουν και δραστηριοποιούνται σε μια χώρα και περιλαμβάνει φυσικά και νομικά πρόσωπα. Πέρα λοιπόν από τους πολίτες μιας χώρας η φορολογία επιβάλλεται και στις επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε αυτή. Πιο συγκριμένα ανάλογα με το είδος της επιχείρησης υπάρχουν και διαφοροποιήσεις ως προς την επιβολή της φορολογίας. Όπως προαναφέρθηκε και παραπάνω η φορολογική βάση που λαμβάνεται υπόψη τόσο στην περίπτωση των πολιτών όσο και των επιχειρήσεων είναι κυρίως το εισόδημα. Έτσι λοιπόν οι επιχειρήσεις υπόκεινται σε φορολόγηση των κερδών τους.

4.2 ΑΤΟΜΙΚΕΣ ΚΑΙ ΕΤΑΙΡΙΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ

Οι βασικές κατηγορίες επιχειρήσεων είναι οι ατομικές και οι εταιρικές. Στην περίπτωση των ατομικών επιχειρήσεων το κέρδος υπολογίζεται με την εφαρμογή του λογιστικού τρόπου προσδιορισμού του καθαρού κέρδους δηλαδή αν από τα έσοδα της επιχείρησης αφαιρεθεί το κόστος πωληθέντων, δηλαδή τα έξοδα τους. Πέρα από τις ατομικές επιχειρήσεις υπάρχουν και οι εταιρικές. Εταιρική είναι η επιχείρηση η οποία αποτελείται από ένωση περισσότερων του ενός φυσικών προσώπων που επιδιώκουν κοινό οικονομικό σκοπό. Οι δυο βασικές κατηγορίες εταιρικών επιχειρήσεων είναι οι προσωπικές και οι κεφαλαιουχικές εταιρείες.

4.3 ΠΡΟΣΩΠΙΚΕΣ ΕΤΑΙΡΕΙΕΣ

Είναι η ομόρρυθμη εταιρεία (ΟΕ), Ετερόρρυθμη (ΕΕ), Αφανής εταιρεία ενώ κεφαλαιουχικές εταιρείες είναι η Ανώνυμη εταιρεία (ΑΕ) , Εταιρεία Περιορισμένης Ευθύνης (ΕΠΕ), Ιδιωτική Κεφαλαιουχική Εταιρεία (ΙΚΕ)

Οι προσωπικές εταιρείες είναι επιχειρήσεις που δημιουργούνται από τη συνεργασία δύο ή περισσότερων ατόμων (εταίρων), στις οποίες ο κάθε εταίρος επενδύει κάποιο κεφάλαιο. Σ' αυτή την κατηγορία εταιρειών η ευθύνη απέναντι στις υποχρεώσεις της εταιρείας βαρύνει όλους τους εταίρους.

Όσον αφορά στη φορολόγηση των κερδών των προσωπικών εταιρειών από το 2014 τα κέρδη των εταιρειών φορολογούνται με συντελεστή 26% αντί του 20% που ίσχυε μέχρι το 2013. Ο συντελεστής αυτός ισχύει για εισοδήματα έως 50.000 ευρώ ενώ στην περίπτωση μεγαλύτερων ισχύει συντελεστής 33%.

Σ' αυτό το σημείο οφείλουμε να αναφέρουμε ότι ο συγκριμένος συντελεστής μειώνεται σε περιπτώσεις κερδών που προκύπτουν από επιχειρηματικές δραστηριότητες που ασκούνται σε συγκριμένες περιοχές της χώρας όπως νησιά με πληθυσμό κάτω των 3.100 κατοίκων.

Οι ίδιοι συντελεστές ισχύουν και για την φορολόγηση των κερδών των κεφαλαιουχικών εταιριών ΑΕ, ΕΠΕ, ΙΚΕ. Επίσης πρέπει να επισημάνουμε ότι τα μερίσματα ή κέρδη που κεφαλαιοποιούν ή διανέμουν οι παραπάνω κατηγορίες εταιρειών εταιρείες, σε φυσικά ή νομικά πρόσωπα, ενώσεις προσώπων ή ομάδες περιουσίας, υπόκεινται σε παρακράτηση φόρου με συντελεστή 10%.

Στους παρακάτω συγκεντρωτικούς πίνακες παρουσιάζεται αναλυτικά η ισχύουσα κατάσταση όσον αφορά στη φορολογία των επιχειρήσεων και των φυσικών προσώπων στην Ελλάδα.

Ανώνυμες εταιρείες (ΑΕ), Ε.Π.Ε , Ι.Κ.Ε

Κατηγορία	Συντελεστής
Κέρδη	26%
Μερίσματα Α.Ε	10%
Μερίσματα ΕΠΕ, ΙΚΕ	10%

Προσωπικές εταιρείες (Ομόρρυθμες - Ετερόρρυθμες – Κοινοπραξίες)

Κλιμάκιο	Συντελεστής %	Φόρος κλιμακίου	Εισόδημα	Σύνολο Φόρου
50.000	26	13.000	50.000	13.000.00
Άνω των 50.000	33			

Ατομικές Επιχειρήσεις – Ελεύθεροι Επαγγελματίες

Κλιμάκιο	Συντελεστής %	Φόρος κλιμακίου	Εισόδημα	Σύνολο Φόρου
50.000	26	13.000	50.000	13.000.00
Άνω των 50.000	33			

Εισοδήματα από ακίνητα επιχειρήσεων

Κλιμάκιο	Συντελεστής %	Φόρος κλιμακίου	Εισόδημα	Σύνολο Φόρου
12.000	11	1.320	12.000	1.320,00
Άνω των 12.000	33			

Πηγή: Φορολογικά νέα (<http://www.forologikanea.gr>)

Από τα παραπάνω είναι φανερό ότι η άμεση φορολογία που υφίστανται οι επιχειρήσεις είναι αρκετά μεγάλη. Αυτό όπως είναι λογικό αποτελεί ένα αρκετά μεγάλο βάρος για τις επιχειρήσεις και επηρεάζει σε μεγάλο βαθμό και τις αποφάσεις για δραστηριοποίηση στον τομέα των επιχειρήσεων.

4.4 ΣΥΓΚΡΙΤΙΚΑ ΜΕ ΑΛΛΕΣ ΧΩΡΕΣ Η ΕΛΛΑΔΑ

Συγκαταλέγεται στο μικρό ποσοστό των χωρών που αύξησαν σχετικά πρόσφατα και μάλιστα μέσα σε ένα χρόνο (2013-2014) τους εταιρικούς συντελεστές φορολόγησης, σύμφωνα με την έρευνα της KPMG International.

Επιπλέον στην ήδη υψηλή φορολογία των εταιρικών κερδών έρχεται να προστεθεί και η επιβάρυνση που υφίστανται οι επιχειρήσεις από την αύξηση της έμμεσης φορολογίας. Σύμφωνα με στοιχεία της ίδιας έρευνας η χώρα μας βρίσκεται στην πέμπτη θέση με τους υψηλότερους συντελεστές στους έμμεσους φόρους και συγκεκριμένα στον ΦΠΑ.

Όπως προκύπτει από την έρευνα για τους εταιρικούς και έμμεσους φορολογικούς συντελεστές του 2014, σε διάστημα ενός έτους 13 χώρες παγκοσμίως αύξησαν το ποσοστό των έμμεσων φόρων και καμία δεν το μείωσε. Επίσης, εννέα χώρες αύξησαν το ποσοστό του φορολογικού συντελεστή των εταιρικών φόρων, μεταξύ των οποίων και η Ελλάδα από 20% σε 26%, ενώ, αντίθετα, 24 χώρες τον μείωσαν. Βέβαια, οφείλουμε να επισημάνουμε ότι οι συγκριμένες αλλαγές στους φορολογικούς συντελεστές ιδιαίτερα στην περίπτωση της Ελλάδας υπαγορεύτηκαν από τις γενικότερες δυσμενείς συνθήκες που χαρακτηρίζουν την ελληνική οικονομία τα τελευταία χρόνια. Βασικός στόχος ήταν σίγουρα η αύξηση των εσόδων του δημοσίου μέσω της άμεσης και έμμεσης φορολογίας. Ιδιαίτερα σημαντικό στόχο αυτών των αλλαγών στο φορολογικό καθεστώς της Ελλάδας αποτέλεσε επίσης και η προσπάθεια περιορισμού της φοροδιαφυγής ιδιαίτερα όσον αφορά στις μικρές και μεσαίες επιχειρήσεις και στους ελευθέρους επαγγελματίες όπου σε κάποιες περιπτώσεις δήλωναν εισοδήματα που δεν ξεπερνούσαν τα αφορολόγητα όρια που ίσχυαν για τα φυσικά πρόσωπα. Γενικά λαμβάνοντας υπόψη και τις παρούσες συνθήκες που επικρατούν στη χώρα τα τελευταία χρόνια η αύξηση των φορολογικών συντελεστών δείχνει την πρόσθεση των κυβερνήσεων να εξασφαλίσουν αυξημένα δημοσιονομικά έσοδα που είναι αναγκαία για τα περισσότερα κράτη. Ωστόσο μεγάλη προσοχή πρέπει να δοθεί ώστε αυτή η αύξηση να μην στέκεται εμπόδιο στην προσπάθεια μιας χώρας να καταστήσει την οικονομία της ανταγωνιστική, να προσελκύσει επενδύσεις από το εξωτερικό αλλά και να ενθαρρύνει την επιχειρηματική

συντελεστή των επιχειρήσεων από 20% στο 26%. Τέλος τη μικρότερη αύξηση παρουσιάζει το Λουξεμβούργο που από 28,8% αύξησε τους φορολογικούς συντελεστές μόλις στο 29,22%.

Φορολογικοί συντελεστές %			
%	Προηγούμενοι	Τρέχοντες	% αύξηση
Αλβανία	10	15	50
Χιλή	18,5	20	8,11
Κύπρος	10	12,5	25,5
Ελλάδα	20	26	30
Ινδία	32,45	33,99	4,75
Ισραήλ	25	26,5	6
Λουξεμβούργο	28,8	29,22	1,46
Σερβία	10	15	50
Σλοβακία	19	22	15,79

Πίνακας 1:
Οι χώρες που αύξησαν

ν τη φορολογία στις επιχειρήσεις το 2014 (Πηγή: KPMG)

4.5 ΕΠΙΒΟΛΗ ΥΨΗΛΗΣ ΕΜΜΕΣΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ

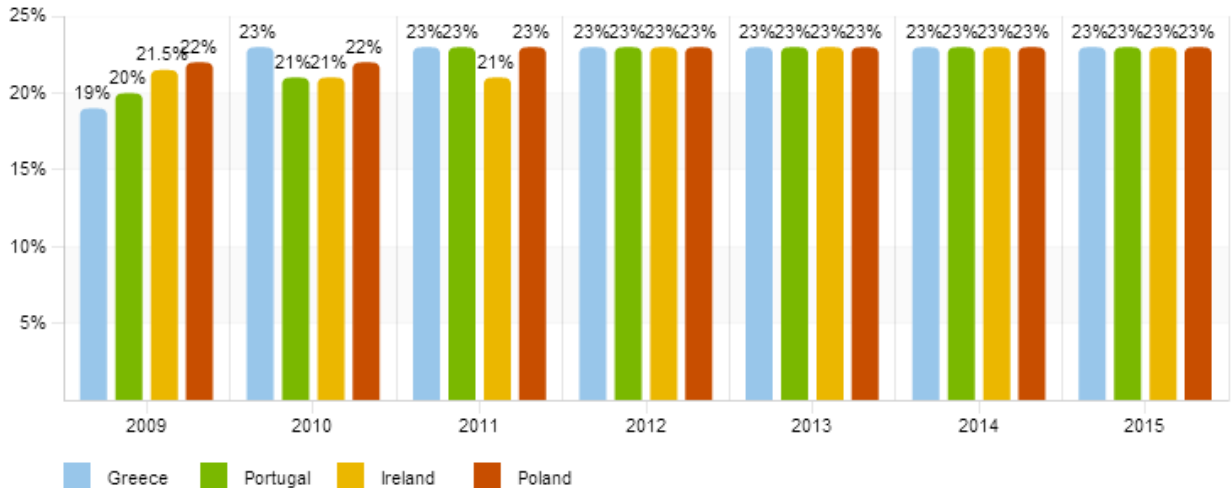
Επιπλέον όπως προαναφέρθηκε μια ακόμη επιβάρυνση αποτελεί για τις επιχειρήσεις και η επιβολή υψηλής έμμεσης φορολογίας. Στον παρακάτω πίνακα παρουσιάζονται οι 5 χώρες οι

οποίες κατέχουν τους υψηλότερους έμμεσους φορολογικούς συντελεστές. Όπως βλέπουμε η Ελλάδα βρίσκεται στην πέμπτη θέση μαζί με την Πορτογαλία, την Ιρλανδία και την Πολωνία με συντελεστή 23%. Και οι 4 αυτές χώρες δε σημείωσαν αύξηση των έμμεσων φορολογικών συντελεστών τα τελευταία 3 χρόνια ενώ και πριν οι αυξήσεις των συντελεστών σε όλες εκτός από την Πολωνία, ήταν σχετικά μικρές. Στην περίπτωση της Πολωνίας η έμμεση φορολογία είχε συντελεστή 22-23% τα τελευταία έξι χρόνια.

ΟΙ ΠΕΝΤΕ ΥΨΗΛΟΤΕΡΟΙ ΕΜΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ

1	Ουγγαρία	27%
2	Ισλανδία	25,5%
3	Κροατία, Δανία, Νορβηγία, Σουηδία	25%
4	Φινλανδία, Ρουμανία	24%
5	ΕΛΛΑΔΑ , Ιρλανδία, Πολωνία, Πορτογαλία	23%

Πίνακας 2: Οι ευρωπαϊκές χώρες με τους υψηλότερους έμμεσους φορολογικούς συντελεστές (Πηγή εφημερίδα Καθημερινή)

Σχήμα 1: Παρουσίαση των έμμεσων φορολογικών συντελεστών σε 4 ευρωπαϊκές χώρες (Πηγή KPMG)

Η παράθεση αυτών των πινάκων και των γραφημάτων είναι σημαντική για να αντιληφθούμε συνολικά την πιθανή επίδραση που έχει η επιβολή φορολογίας στην δραστηριότητα των επιχειρήσεων μιας χώρας συγκριτικά με αυτό που επικρατεί σε άλλες χώρες.

Όπως είναι αναμενόμενο το φορολογικό σύστημα μιας χώρας και οι φόροι που καλούνται να καταβάλουν οι επιχειρήσεις επηρεάζουν σε μεγάλο βαθμό τις αποφάσεις για επενδύσεις καθώς και γενικά τις επιχειρηματικές αποφάσεις των ανθρώπων που δραστηριοποιούνται σε αυτήν. Όσον αφορά στην Ελλάδα, όπως είδαμε και παραπάνω, ο βασικός φορολογικός συντελεστής των επιχειρήσεων, βρίσκεται σε υψηλότερα επίπεδα σε σχέση με αυτούς των άλλων χωρών μελών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κυρίως γειτονικών της χωρών (Κύπρος 12,5%, Αλβανία 15%, Σερβία 15%).

4.6 ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Κάτι τέτοιο είναι πολύ λογικό να επηρεάσει σε μεγάλο βαθμό τις αποφάσεις για επενδύσεις σε μια χώρα και μάλιστα πολλές φορές αποτελεί σημαντικό αντί-κίνητρο για την προσέλκυση επενδύσεων στη χώρα.

Έτσι λοιπόν μια χώρα με υψηλούς φορολογικούς συντελεστές δεν αποτελεί ελκυστική επιλογή για επενδύσεις συγκριτικά με μια χώρα με πολύ πιο ευνοϊκό φορολογικό σύστημα για τις επιχειρήσεις. Έτσι όσον αφορά τις ξένες επιχειρήσεις είναι πολύ δύσκολο να επιλέξουν να επενδύσουν σε μια χώρα όπου η φορολογία των κερδών των επιχειρήσεων είναι ιδιαίτερα υψηλή τη στιγμή που υπάρχουν ανά τον κόσμο πολλές χώρες με ιδιαίτερα ευνοϊκά φορολογικά καθεστάτα που πέρα από σχετικά χαμηλή φορολογία των εταιρικών κερδών προσφέρουν και άλλες φορολογικές ελαφρύνσεις και απαλλαγές. Ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια πολύς λόγος γίνεται για τις χώρες που χαρακτηρίζονται ως «φορολογικοί παράδεισοι» ή αλλιώς υπεράκτια κέντρα τα οποία παρέχουν σημαντικές φορολογικές ελαφρύνσεις σε

ξένες επιχειρήσεις που επιλέγουν να μεταφέρουν την έδρα τους σε αυτές. Αν και τέτοιου είδους αποφάσεις συνδέονται με παράνομες δραστηριότητες όπως ξέπλυμα χρήματος, δεν μπορούμε να αμφισβητούμε τις απώλειες που συνεπάγονται για μια χώρα η φυγή κεφαλαίων και επενδύσεων σε τέτοιου είδους χώρες ιδιαίτερα από την φοροαποφυγή των κερδών τους.

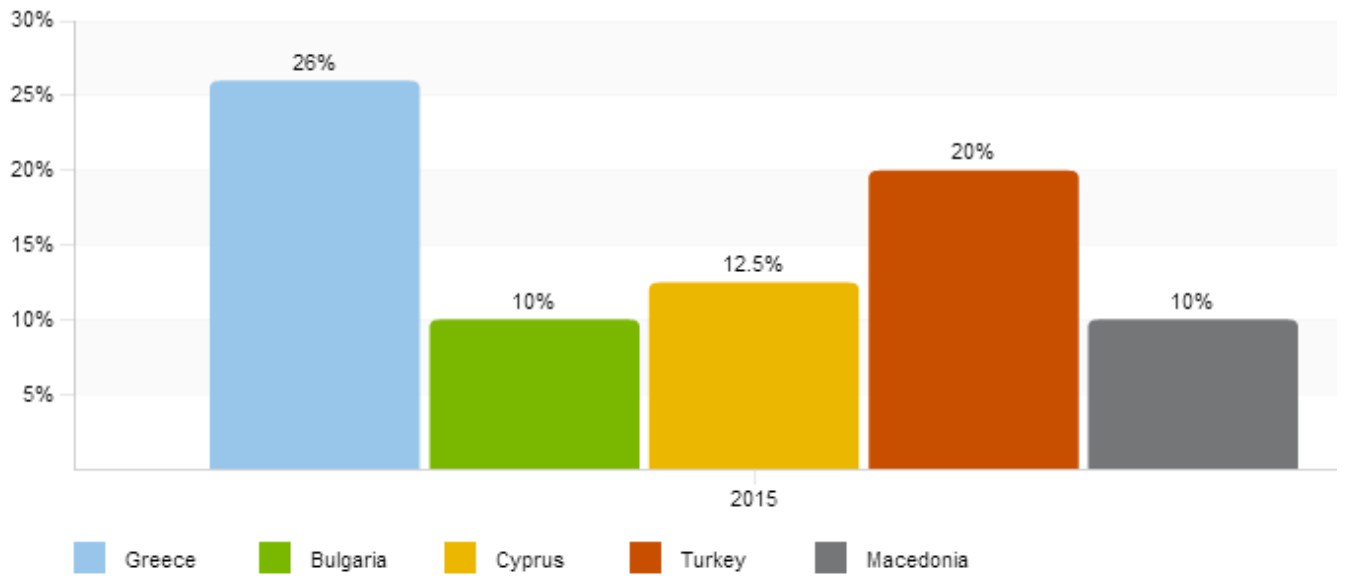
4.7 ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ

Επίσης πέρα από την προσέλκυση ξένων επενδύσεων σημαντική είναι η επίδραση της φορολογίας και στην ανάπτυξη των εγχώριων επιχειρήσεων. Έτσι η επιβολή υψηλής φορολογίας ή μια μεγάλη αύξηση των συντελεστών μπορεί να οδηγήσει πολλές ελληνικές επιχειρήσεις σε αποφάσεις που πιθανόν να είναι επιζήμιες για την χώρα. Συγκεκριμένα σε πολλές περιπτώσεις υπό το βάρος της υψηλής εταιρικής φορολογίας πολλές επιχειρήσεις επιλέγουν να επενδύσουν ή ακόμη και να μεταφέρουν τη δραστηριότητα τους σε κάποια άλλη χώρα εκμεταλλευόμενες ένα πιο ευνοϊκό φορολογικό καθεστώς.

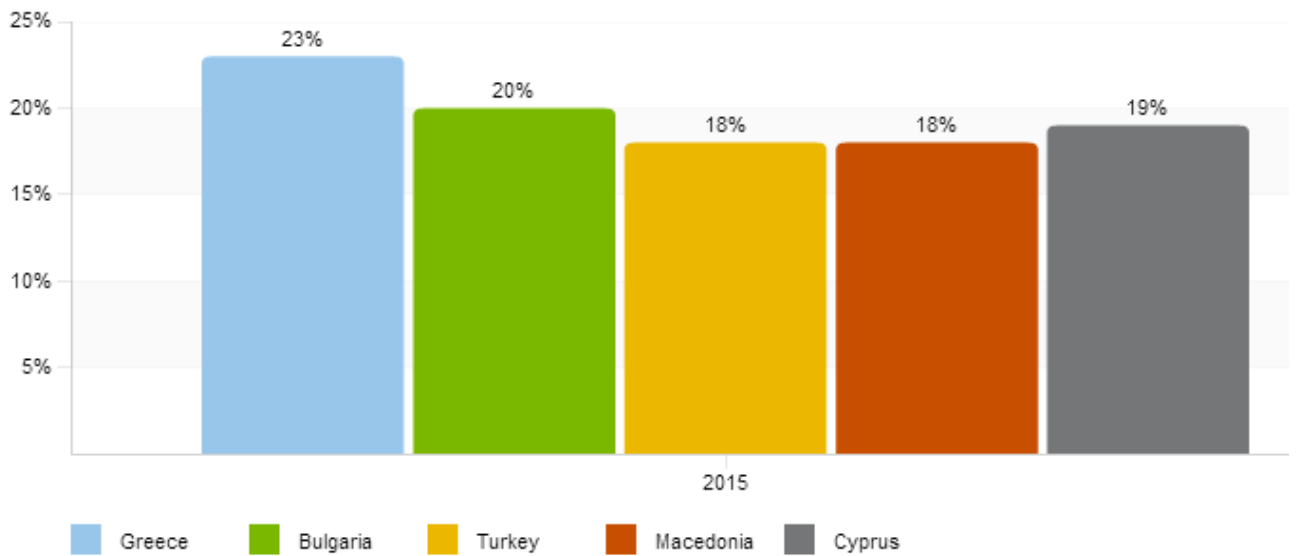
Δεν είναι τυχαίο που αρκετές ελληνικές επιχειρήσεις επιλέγουν να δραστηριοποιηθούν επιχειρηματικά σε γειτονικές χώρες όπως η Βουλγαρία όπου ο φορολογικός συντελεστής για τα κέρδη των επιχειρήσεων είναι επίσης πολύ χαμηλός 10%. Σίγουρα ο βασικός παράγοντας που επηρεάζει μια τέτοια απόφαση είναι βέβαια η υψηλή άμεση φορολόγηση που υφίστανται οι επιχειρήσεις σε συνδυασμό με πιθανά οφέλη που αποκομίζουν από τη δραστηριοποίηση τους σε τέτοιες χώρες και έχουν να κάνουν ακόμη με το χαμηλό κόστος εργασίας και γενικά το χαμηλό κόστος των παραγωγικών συντελεστών, την πρόσβαση σε νέες αγορές καθώς και ευκολία δημιουργίας επενδύσεων λόγω της μειωμένης γραφειοκρατίας.

Στα παρακάτω σχήματα παρουσιάζονται οι συντελεστές της φορολογίας των επιχειρήσεων τόσο για την Ελλάδα όσο και για τέσσερις γειτονικές της χώρες Βουλγαρία, Κύπρος, Τουρκία, ΠΓΔΜ. Όπως φαίνεται η Ελλάδα έχει με διαφορά τον υψηλότερο συντελεστή μεταξύ των τεσσάρων χωρών. Αντίστοιχα και στην περίπτωση της έμμεσης φορολόγησης παρουσιάζει αρκετά υψηλό φορολογικό συντελεστή χωρίς όμως η διαφορά με τις άλλες χώρες να είναι πάρα πολύ μεγάλη. Η παράθεση και των έμμεσων φορολογικών συντελεστών κρίνεται σκόπιμη προκειμένου να καταλάβουμε καλύτερα τι είναι αυτό που μπορεί να ωθήσει τις επιχειρήσεις ελληνικές ή μη να επενδύσουν σε μία γειτονική χώρα και όχι στην Ελλάδα. Έτσι λοιπόν μπορούμε να συμπεράνουμε ότι αυτό που επηρεάζει τις επιχειρηματικές αποφάσεις για επενδύσεις σε άλλες χώρες είναι κυρίως η υψηλή άμεση φορολογία. (Κορομηλάς,2014)

Corporate tax rates for 2015

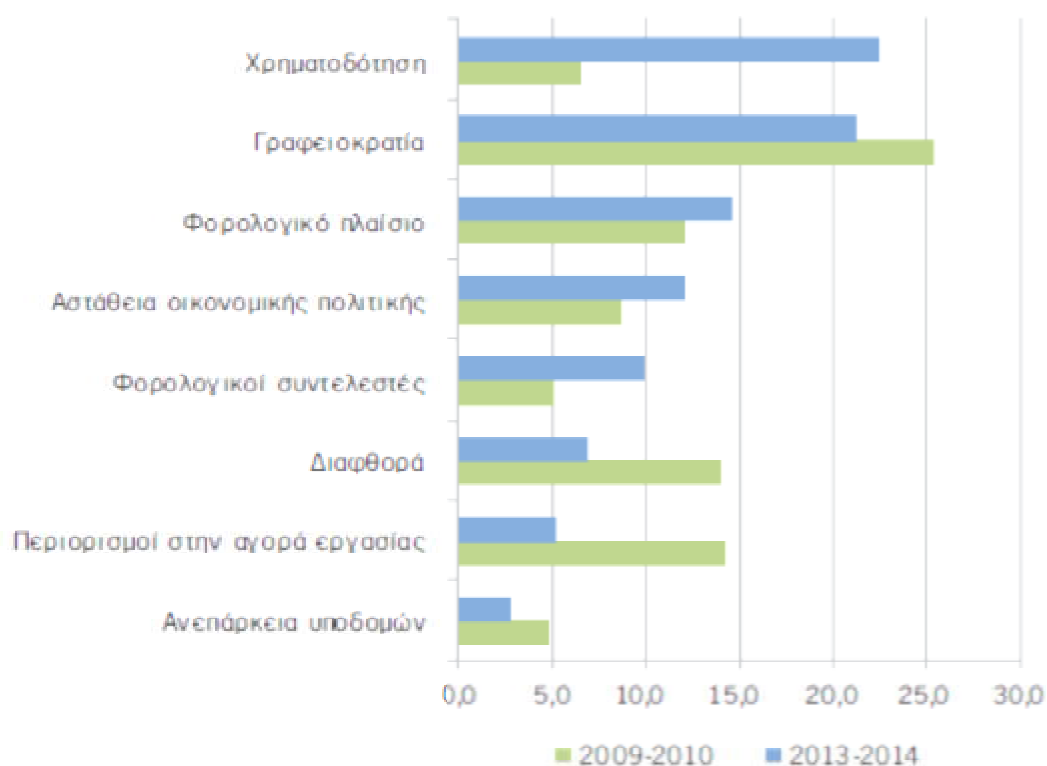
Σχήμα 2: Σύγκριση των φορολογικών συντελεστών της Ελλάδας με τις γειτονικές χώρες (πηγή:KPMG)

Σχήμα 3: Σύγκριση των έμμεσων φορολογικών συντελεστών στην Ελλάδα και σε 4 γειτονικές της χώρες. (Πηγή: KPMG)

4.8 ΥΨΗΛΟΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΙ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ

Ωστόσο η ύπαρξη υψηλών φορολογικών συντελεστών δεν αποτελεί το μόνο ή το πιο σημαντικό αντικίνητρο για την πραγματοποίηση επενδύσεων στη χώρα μας. Σύμφωνα με έρευνα του WorldEconomicForum το 2013 οι υψηλοί φορολογικοί συντελεστές αποτελούν το πέμπτο σε σειρά εμπόδιο στην επιχειρηματική ανάπτυξη της Ελλάδας το οποίο αυξήθηκε το 2013, γεγονός που πιθανόν συνδέεται με την αντίστοιχη αύξηση των φορολογικών συντελεστών το 2013 (Ράπανος, 2014). Το πιο σημαντικό εμπόδιο για την οικονομική ανάπτυξη της Ελλάδας αποτελεί η δυσκολία χρηματοδότησης των ελληνικών επιχειρήσεων πράγμα που δεν ίσχυε κατά τα έτη 2009-2010, δηλαδή πριν την περίοδο της οικονομικής κρίσης στην Ελλάδα. Άλλα σημαντικά εμπόδια στην πραγματοποίηση επενδύσεων είναι επίσης η γραφειοκρατία και η αστάθεια της οικονομικής πολιτικής. Από τα αποτελέσματα της έρευνας είναι προφανές ότι αυτό που αποτελεί ανασταλτικό παράγοντα στην πραγματοποίηση επενδύσεων είναι το γενικότερο φορολογικό καθεστώς της Ελλάδας σε συνδυασμό με παράγοντες όπως η γραφειοκρατία και η δυσκολία χρηματοδότησης.

Σχήμα 4: Κυριότερα εμπόδια στην επιχειρηματικότητα (Πηγή: World Economic Forum, 2013)

4.9 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΙ ΕΠΕΝΔΥΣΕΙΣ

Αναφερόμενοι στη σχέση ανάμεσα στο φορολογικό πλαίσιο της Ελλάδας και στην πραγματοποίηση επενδύσεων οφείλουμε να αναφερθούμε τους βασικούς παράγοντες που το διαμορφώνουν. Ένας από τους κυριότερους αποτελεί η πολυπλοκότητα της φορολογικής νομοθεσίας γεγονός που πρέπει να αλλάξει άμεσα ώστε να συμβάλει στην όσο το δυνατόν μεγαλύτερη μείωση του κόστους συμμόρφωσης των επιχειρήσεων και του διοικητικού κόστους της φορολογίας (Ράπανος, 2014). Μάλιστα η πολυπλοκότητα της ελληνικής φορολογίας ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια φαίνεται και από τα στοιχεία της ευρωπαϊκής επιτροπής αφού μόνο από το 2010 μέχρι και το 2013 ψηφίστηκαν 20 νόμοι που

αφορούσαν αλλαγές στη φορολογία. Όπως είναι αναμενόμενο κάτι τέτοιο δημιουργεί μεγάλη ανασφάλεια και αστάθεια και είναι πολύ πιθανόν να αποθαρρύνει όσους θέλουν να επενδύσουν μη γνωρίζοντας με ποιο φορολογικό καθεστώς θα κληθούν να συμμορφωθούν από τη μία μέρα στην άλλη, συμβάλλοντας έτσι στη διαμόρφωση ενός αντιεπενδυτικού περιβάλλοντος. Αντίθετα η ύπαρξη μόνιμης και σταθερής φορολογικής νομοθεσίας, ακόμη και σε κάποιες περιπτώσεις να είναι ιδιαίτερα αυστηρή μπορεί να αποτελέσει ένα κίνητρο για την δραστηριοποίηση των επιχειρήσεων στην Ελλάδα. Ενώ οι συχνές αλλαγές στη νομοθεσία μπορεί να οδηγήσουν ακόμη και τις ελληνικές εταιρείες να δραστηριοποιηθούν σε άλλες χώρες φεύγοντας οριστικά από την Ελλάδα. Αυτό σε κάθε περίπτωση αποτελεί μια πολύ αρνητική εξέλιξη ιδιαίτερα αν αναλογιστούμε την δύσκολη θέση της Ελλάδας τα τελευταία χρόνια και την ανάγκη για ιδιωτικές επενδύσεις. (Ράπανος, 2012)

4.10 ΣΤΟΧΟΙ ΔΙΑΜΟΡΦΩΣΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Για να είναι δυνατή η αντιμετώπιση των αρνητικών συνεπειών που μπορεί να έχει η επιβολή υψηλής φορολογίας στην πραγματοποίηση επενδύσεων είναι σημαντικό το φορολογικό σύστημα μιας χώρας να διαμορφώνεται έχοντας και ως στόχο όχι μόνο την συγκέντρωση σημαντικών εσόδων αλλά και την ενθάρρυνση των επενδύσεων, τόσο από ξένες επιχειρήσεις όσο και από τις εγχώριες. Για να επιτευχθεί κάτι τέτοιο είναι σημαντικό να παρέχονται σημαντικά κίνητρα στους επιχειρηματίες ώστε να επενδύσουν στη χώρα αποφεύγοντας να στραφούν σε άλλες γειτονικές χώρες όπου το φορολογικό σύστημα είναι πιο ευνοϊκό. Το βασικότερο βέβαια από αυτά τα κίνητρα είναι η μείωση των φορολογικών συντελεστών.

Συμπερασματικά μπορούμε να πούμε ότι η άμεση φορολογία των επιχειρήσεων αποτελεί ένα από τα βασικά μέσα που έχει στη διάθεση του το κράτος προκειμένου να συγκεντρώσει ένα σημαντικό ποσό δημοσιονομικών εσόδων που είναι απαραίτητο ιδιαίτερα σε περιόδους που τα έχει μεγάλη ανάγκη όπως σε περίοδο οικονομικής κρίσης. Παρόλα αυτά είναι σημαντικό να δοθεί ιδιαίτερη προσοχή κατά τη διαμόρφωση της εκάστοτε φορολογικής πολιτικής έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η όσο το δυνατόν μεγαλύτερη σταθερότητα και σαφήνεια σε σχέση με τους φορολογικούς νόμους καθώς και η παροχή ισχυρών κινήτρων για ανάπτυξη των επενδύσεων. Βέβαια σημαντικό είναι αυτή η προσπάθεια να μην έρχεται σε σύγκρουση με την προσπάθεια να ενισχυθούν οι ιδιωτικές επενδύσεις και να καταστεί η οικονομία της χώρας ανταγωνιστική έναντι άλλων χωρών. (Καπλάνογλου, 2003)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5

ΣΧΕΣΗ ΕΜΜΕΣΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΚΑΙ ΕΛΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΖΗΤΗΣΗΣ

Στην προηγούμενη ενότητα έγινε εκτενής αναφορά στη σχέση και στις επιπτώσεις της φορολογίας, και κυρίως της άμεσης, στα κέρδη και στην ανάπτυξη των επιχειρήσεων. Ωστόσο είναι εξίσου σημαντικό να εξετάσουμε και τις επιπτώσεις που προκαλεί η επιβολή έμμεσης φορολογίας τόσο στους πολίτες όσο και στις επιχειρήσεις. Συγκεκριμένα αξίζει να αναφερθούμε στη σχέση μεταξύ της έμμεσης φορολογίας και της ελαστικότητας ζήτησης.

5.1 ΕΜΜΕΣΟΙ ΦΟΡΟΙ

Όπως προαναφέρθηκε έμμεσοι φόροι θεωρούνται οι φόροι τους οποίους μπορούν να μεταβιβάσουν οι φορολογούμενοι σε άλλους με τους οποίους έχουν συναλλαγές όπως οι φόροι δαπάνης και επιβάλλονται στην εγχώρια κατανάλωση αγαθών και υπηρεσιών και στις εισαγωγές. Αντίθετα με τους άμεσους φόρους στην περίπτωση των έμμεσων φόρων είναι δυνατόν να μετατεθεί ο φόρος από το πρόσωπο στο οποίο επιβάλλεται σε αυτούς με τους οποίους συναλλάσσεται και που συνήθως είναι οι καταναλωτές προϊόντων ή υπηρεσιών. Ως εκ τούτου αυτού του είδους οι φόροι δεν είναι άμεσα αντιληπτοί από τους φορολογούμενους και δεν προκαλούν αντιδράσεις ως προς την υποχρεωτική καταβολή τους.

Αυτό ακριβώς συνιστά και το βασικό πλεονέκτημα των έμμεσων φόρων και το στοιχείο που τους καθιστά αποτελεσματικούς. Σύμφωνα με την έρευνα της KPMG International που αφορούν 130 χώρες, οι αυξήσεις των έμμεσων φόρων τα τελευταία χρόνια δείχνουν ξεκάθαρα ότι έχουν γίνει ένα σημαντικό εργαλείο στα χέρια των κυβερνήσεων σε όλο τον κόσμο στην προσπάθεια τους να συγκεντρώσουν τα απαραίτητα έσοδα χωρίς παράλληλα να αποτελούν ισχυρό εμπόδιο στην ανάπτυξη της επενδυτικής δραστηριότητας. Από αυτές τις 130 χώρες που επιβάλουν έμμεσους φόρους στην πρώτη θέση με τον υψηλότερο φορολογικό συντελεστή βρίσκεται η Ουγγαρία με 27%, ενώ η Ελλάδα βρίσκεται στην πέμπτη θέση με 23%. Σε πολύ χαμηλότερη θέση βρίσκονται η Κύπρος που αύξησε το ΦΠΑ σε 19% από 17%, ενώ και η Ιταλία αύξησε κατά μία ποσοστιαία μονάδα τον συντελεστή ΦΠΑ, ο οποίος διαμορφώθηκε το 2014 στο 22%. Στη χαμηλότερη θέση όλων είναι η Αρούμπα, με συντελεστή μόνο 1,5% (KPMG, 2014).

5.2 ΕΠΗΡΕΑΣΜΟΣ ΤΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥ ΚΑΤΑΝΑΛΩΤΗ

Όπως είπαμε αν και δε γίνονται άμεσα αντιληπτοί από τους φορολογούμενους, οι έμμεσοι φόροι επηρεάζουν τον καταναλωτή από την πλευρά χρησιμοποίησης του εισοδήματός του. Πιο αναλυτικά η επιβολή έμμεσων φόρων όπως ο ΦΠΑ έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση των τιμών των αγαθών και των υπηρεσιών αφού υπάρχει η δυνατότητα μετάθεσης του φόρου στον τελικό καταναλωτή. Επειδή όμως οι έμμεσοι φόροι πλήττουν όλους τους πολίτες που επιλέγουν να αγοράσουν ένα αγαθό ή μια υπηρεσία έχουν σαν αποτέλεσμα να αφαιρούνται μεγαλύτερα ποσοστά εισοδήματος από τις χαμηλότερες εισοδηματικές τάξεις και μικρότερα από τις υψηλότερες εισοδηματικές τάξεις. Συνεπώς κάτι τέτοιο έχει ως αποτέλεσμα να μειώνεται η αγοραστική δύναμη των καταναλωτών ιδιαίτερα δε αυτών που ανήκουν στις χαμηλές εισοδηματικές τάξεις. Επειδή λοιπόν οι έμμεσοι φόροι έχουν ως αποτέλεσμα την αύξηση των τιμών των αγαθών και κατά συνέπεια τη μείωση της αγοραστικής δύναμης των

νοικοκυριών, είναι αναμενόμενο οικιακαταναλωτές να μεταβάλουν τη ζήτηση τους για συγκεκριμένα αγαθά και υπηρεσίες μη δυνάμενοι να ανταποκριθούν στις υψηλές τιμές. Όπως είναι λογικό περιορίζεται σημαντικά η δυνατότητα ικανοποίησης των αναγκών τους και μειώνεται η ευημερία τους.

5.3 ΖΗΤΗΣΗ ΤΩΝ ΑΓΑΘΩΝ

Για να αντιληφθούμε καλύτερα τη σχέση μεταξύ της έμμεσης φορολογίας και της ζήτησης των αγαθών είναι σημαντικό να λάβουμε υπόψη μας και άλλους σημαντικούς παράγοντες που επηρεάζουν αυτή τη σχέση. Πιο συγκεκριμένα οι βασικοί παράγοντες είναι οι εξής:

Οι έμμεσοι φόροι στις επιχειρήσεις εξαρτώνται από πολλούς παράγοντες, κάποιοι από αυτούς είναι οι εξής :

- 1 το είδος των φόρων δηλαδή αν πρόκειται για γενικούς ή ειδικούς φόρους κατανάλωσης
- 2 τη μορφή της αγοράς. Οι 3 μορφές αγοράς που διακρίνουμε είναι: ανταγωνιστική, μονοπωλιακή, ολιγοπωλιακή
- 3 την διάρκεια της περιόδου επιβολής των έμμεσων φόρων, δηλαδή αν είναι βραχυχρόνια ή μακροχρόνια.
- 4 Την ελαστικότητα προσφοράς και ζήτησης

5.4 ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΤΙΚΟΙ ΚΛΑΔΟΙ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Σε έναν πλήρως ανταγωνιστικό κλάδο επιχειρήσεων (όπως τα τσιγάρα), όταν επιβάλλεται ένας ειδικός φόρος κατανάλωσης όπου επιφέρει αύξηση της τιμής του αγαθού, ένα τμήμα του φόρου το επιβαρύνεται ο καταναλωτής ενώ το υπόλοιπο το επιβαρύνεται ο επιχειρηματίας. Στον επιχειρηματία η επιβάρυνση του φόρου γίνεται αντιληπτή από τα μειωμένα κέρδη της επιχείρησής του. Αυτό είναι εύκολα κατανοητό αν σκεφτεί κανείς ότι η αύξηση της τιμής του προϊόντος έχει ως άμεση συνέπεια τη μείωση της ζητούμενης ποσότητας και κατ' επέκταση τη μείωση των κερδών της επιχείρησής. Βέβαια υπάρχουν και περιπτώσεις όπου ο καταναλωτής παρόλο την αύξηση της τιμής του προϊόντος συνεχίζει να επιζητά την ίδια ποσότητα. Σ' αυτή την περίπτωση το φόρο τον επιβαρύνεται περισσότερο ο καταναλωτής. Σε αντίθετη περίπτωση, που ο καταναλωτής είναι διατεθειμένος να αγοράσει το προϊόν σε συγκεκριμένη τιμή ενώ εάν αυξηθεί η τιμή του θα καταφύγει σε υποκατάστατα προϊόντα, την υποχρέωση για καταβολή του φόρου την επιβαρύνεται η επιχείρηση.

5.5 ΖΗΤΗΣΗ ΤΩΝ ΠΡΟΪΟΝΤΩΝ

Επιπλέον η επίδραση της έμμεσης φορολογίας στη ζήτηση των προϊόντων εξαρτάται και από το είδος του φόρου δηλαδή αν πρόκειται για γενικό ή ειδικό φόρο. Στην περίπτωση επιβολής γενικού φόρου κατανάλωσης η μετακύλιση του φόρου γίνεται πιο εύκολα απ' ότι στον ειδικό φόρο κατανάλωσης. Αυτό συμβαίνει διότι αν υπάρξει κάποια μεταβολή του γενικού φόρου κατανάλωσης οι καταναλωτές δεν έχουν την επιλογή να στραφούν σε άλλα προϊόντα (υποκατάστατα) εφόσον ο γενικός φόρος επιβαρύνει με τον ίδιο συντελεστή όλα τα προϊόντα. Επομένως ο βαθμός μετακύλισης του φόρου είναι μεγαλύτερος και η ζήτηση πιο ανελαστική. Ο γενικός φόρος κατανάλωσης μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση του γενικού επιπέδου τιμών οπότε επιβαρύνει τους καταναλωτές και μειώνει το πραγματικό τους

εισόδημα. Καθώς επίσης οδηγεί σε μείωση των αμοιβών των συντελεστών παραγωγής και επιβαρύνει τους κατόχους εργασίας και κεφαλαίου. Αντίθετα στην περίπτωση του ειδικού φόρου οι καταναλωτές έχουν τη δυνατότητα να στραφούν σε υποκατάστατα προϊόντα όπου δεν υπάρχει αύξηση τιμών.

5.6 ΕΛΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑ ΖΗΤΗΣΗΣ

Ένας πολύ σημαντικός παράγοντας από τον οποίο εξαρτάται η μεταβολή της ζήτησης των αγαθών σε περίπτωση μεταβολής της έμμεσης φορολογίας είναι η ελαστικότητα ζήτησης. Με τον όρο ελαστικότητα ζήτησης ορίζεται ο βαθμός ανταπόκρισης της ζητούμενης ή της προσφερόμενης ποσότητας στις μεταβολές της τιμής. Με βάση λοιπόν αυτό τον ορισμό προκύπτουν δύο περιπτώσεις, δηλαδή η ζήτηση να είναι ελαστική ή ανελαστική.

Η ελαστικότητα ζήτησης υπολογίζεται ως εξής:

Ελαστικότητα ζήτησης

$$E_d = \frac{\text{ποσοστιαία μεταβολή της ποσότητας}}{\text{ποσοστιαία μεταβολή της τιμής}} = \frac{\Delta Q}{Q} \cdot \frac{P}{\Delta P}$$

Έτσι για παράδειγμα αν μια αύξηση της τιμής ενός αγαθού κατά 10% οδηγήσει σε μείωση της ζητούμενης ποσότητας κατά 20% τότε η ελαστικότητα ζήτησης ισούται με -2 . Αντιστοίχως μια αύξηση της τιμής κατά 10% οδηγήσει σε μείωση της ζητούμενης ποσότητας κατά 5% τότε η ελαστικότητα ζήτησης ισούται με $-0,5$. (Παπαδόγκονας, 2012)

Η ελαστικότητα ζήτησης θεωρείται υψηλή όταν ισούται με μεγάλο αρνητικό αριθμό. Αν $|E_D| > 1$ τότε η ζήτηση λέγεται ελαστική. Αντίθετα η E_D θεωρείται χαμηλή όταν ισούται με μικρό αρνητικό αριθμό. Έτσι αν η $|E_D| < 1$ τότε η ζήτηση λέγεται ανελαστική.

5.7 ΕΠΗΡΕΑΣΜΟΣ ΕΛΑΣΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΖΗΤΗΣΗΣ

Σε γενικές γραμμές η ελαστικότητα της ζήτησης εξαρτάται από μια σειρά παραγόντων με κυριότερους τους παρακάτω επτά (Παπαδόγκονας)

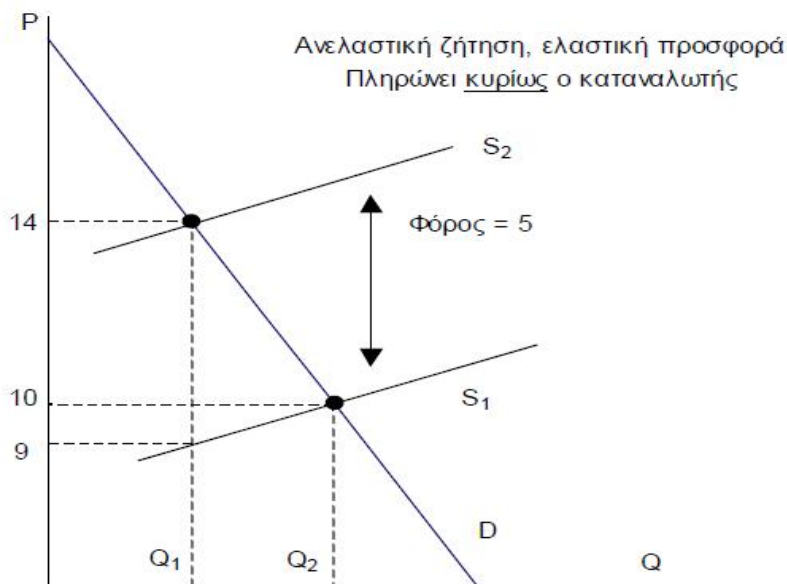
1. Αριθμός και συγγένεια υποκατάστατων προϊόντων. Όσο περισσότερα και καλύτερα υποκατάστατα έχει ένα προϊόν τόσο μεγαλύτερη θα είναι η ελαστικότητα ζήτησης. Ο βαθμός δυνατότητας υποκατάστασης εξαρτάται από το πόσο στενά ορίζουμε το προϊόν.
2. Σπουδαιότητα του προϊόντος στο συνολικό εισόδημα. Όσο μεγαλύτερο μέρος του εισοδήματος διατίθεται για την αγορά του προϊόντος, τόσο μεγαλύτερη είναι η ελαστικότητα ζήτησης.
3. Σπουδαιότητα της ανάγκης που ικανοποιεί το προϊόν. Όπως είναι αναμενόμενο όσο πιο απαραίτητο μας είναι το συγκεκριμένο προϊόν τόσο μικρότερη είναι η ελαστικότητα ζήτησης.
5. Διάρκεια ζωής των προϊόντων. Η ζήτηση για τα διαρκή αγαθά έχει συνήθως υψηλότερη ελαστικότητα από τη ζήτηση για τα μη διαρκή.
6. Ο βαθμός κορεσμού της αγοράς για ένα συγκεκριμένο προϊόν. Αν η αγορά είναι κορεσμένη τότε η ελαστικότητα ζήτησης είναι μικρή.
7. Τέλος αν ένα προϊόν απευθύνεται σε μια πολυπληθή ομάδα, η ελαστικότητα ζήτησης είναι υψηλή. Τα παραπάνω είναι αρκετά χρήσιμα για να κατανοήσουμε καλύτερα την επίδραση

που μπορεί να έχει στη ζήτηση ενός προϊόντος η αύξηση της τιμής του λόγω της επιβολής έμμεσης φορολογίας.

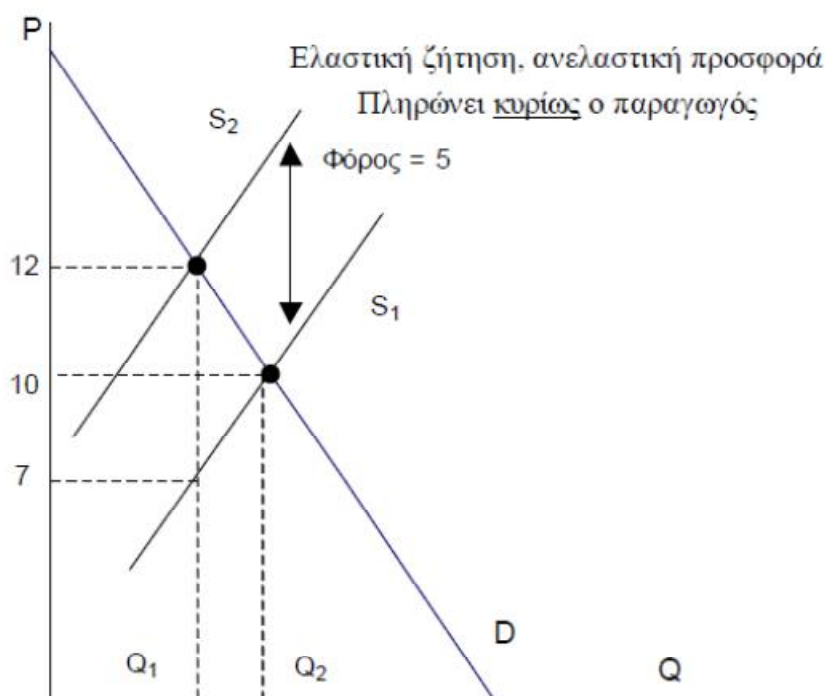
Στην περίπτωση της έμμεσης φορολογίας ισχύει ότι μετά την επιβολή ενός φόρου οι αγοραστές πληρώνουν περισσότερο και οι πωλητές εισπράττουν λιγότερο, οπότε το φορολογικό βάρος μοιράζεται.

5.8 ΔΙΑΜΟΙΡΑΣΜΟΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΒΑΡΟΥΣ ΠΡΟΪΟΝΤΟΣ

Πιο συγκεκριμένα όταν ένα αγαθό φορολογείται, οι αγοραστές και πωλητές μοιράζονται το βάρος του φόρου. Το πως όμως μοιράζεται το φορολογικό βάρος εξαρτάται από τις σχετικές ελαστικότητες της προσφοράς και της ζήτησης. Σύμφωνα με τον γενικό κανόνα το φορολογικό βάρος πέφτει περισσότερο στην πλευρά που είναι λιγότερο ελαστική. Από τα δύο διαγράμματα που ακολουθούν μπορούμε να παρατηρήσουμε πως μοιράζεται σε κάθε περίπτωση το φορολογικό βάρος λαμβάνοντας ταυτόχρονα υπόψη και την ελαστικότητα της προσφοράς. Έτσι λοιπόν βλέπουμε πως στην περίπτωση που η ζήτηση ενός αγαθού είναι ανελαστική και η προσφορά ελαστική η επιβολή ενός έμμεσου φόρου έχει σαν αποτέλεσμα το φορολογικό βάρος να επωμίζεται κυρίως ο καταναλωτής που καλείται να πληρώσει για την απόκτηση των αγαθών που χρειάζεται υψηλότερη τιμή. Ενώ αντίθετα στην περίπτωση ελαστικής ζήτησης η επιβολή ενός έμμεσου φόρου έχει σαν αποτέλεσμα το φορολογικό βάρος να επωμίζεται κυρίως ο παραγωγός – πωλητής (Σαρτζετάκης).

Σχήμα 5: Περίπτωση ανελαστικής ζήτησης – ελαστικής προσφοράς

Σχήμα 6: Περίπτωση ελαστικής ζήτησης ανελαστικής προσφοράς.

Συνεπώς προκύπτει ότι αν η ζήτηση των προϊόντων είναι ανελαστική τότε η επιβολή ενός φόρου κατανάλωσης επιφέρει μεγάλα έσοδα στο κράτος επειδή η μείωση της ζητούμενης ποσότητας είναι μικρή. Αντίθετα αν η ζήτηση των αγαθών είναι ελαστική τότε ο φόρος κατανάλωσης δεν αποδίδει μεγάλα έσοδα στο κράτος επειδή η αύξηση της τιμής προκαλεί μεγάλη μείωση της ζητούμενης ποσότητας. (Κιτσαή, 2012)

5.9 ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΙΚΑ

Με βάση τα παραπάνω είναι λοιπόν φανερό ότι συμφέρει το κράτος ο φόρος κατανάλωσης να επιβάλλεται στα αγαθά πρώτης ανάγκης, που έχουν ανελαστική ζήτηση. Φυσικά κάτι τέτοιο είναι άδικο επειδή αυτά είναι τέτοιου είδους αγαθά είναι ευρείας κατανάλωσης και η επιβολή υψηλής φορολογίας θα είχε ως αποτέλεσμα να αποκλείεται από τα βασικά αγαθά μεγάλο μέρος του πληθυσμού, και να πλήττονται κυρίως οι φτωχότερες εισοδηματικά τάξεις. Ακόμη κάτι που συνήθως συμβαίνει λόγω της επιβολής έμμεσης φορολογίας είναι η αναγκαστική αλλαγή των προτιμήσεων των καταναλωτών λόγω της μεταβολής των τιμών των προϊόντων που καλούνται να πληρώσουν οι καταναλωτές. Και σε αυτή την περίπτωση λόγω της αναγκαστικής αλλαγής των καταναλωτικών αποφάσεων υπάρχει μείωση της ευημερίας των νοικοκυριών. Ένα τέτοιο παράδειγμα μπορεί να είναι το εξής. Στην περίπτωση που επιβάλλεται ένας ειδικός φόρος κατανάλωσης αυξάνεται η τιμή ενός αγαθού Α και μειώνεται η κατανάλωσή του, ενώ παράλληλα αυξάνεται και η κατανάλωση αγαθών συναγωνιστικών του αγαθού Β που δε φορολογούνται. Ο ειδικός φόρος αυτός κατανάλωσης μεταβάλλει τις καταναλωτικές συνήθειες του νοικοκυριού όπου αναγκάζεται να καταναλώσει λιγότερες μονάδες από το αγαθό Α που αρχικά επιθυμούσε και

να καταναλώσει περισσότερες μονάδες σε άλλα αγαθά που επιθυμεί λιγότερο. Σύμφωνα λοιπόν με τα όσα αναφέρθηκαν παραπάνω η μη ορθή διαχείριση της έμμεσης φορολογίας μπορεί να μειώσει τη ζήτηση των προϊόντων από τους καταναλωτές και να αναγκάσει την επιχείρηση να μειώσει τη προσφερόμενη ποσότητα γεγονός που θα οδηγήσει σε σημαντική μείωση των εσόδων της. Επίσης οι αλλαγές στους συντελεστές έμμεσης φορολογίας έχουν επίδραση στο πραγματικό εισόδημα των νοικοκυριών, στη μείωση της αγοραστικής τους δύναμης και έχουν ως αποτέλεσμα τη μείωση της ζήτησης των προϊόντων. Συνεπώς οι επιχειρήσεις είναι σημαντικό κατά τη διαμόρφωση των τιμών των προϊόντων τους να προσπαθήσουν να διαπραγματευτούν την τιμή κόστους των προϊόντων τους έτσι ώστε οι τιμές που καλείται να καταβάλει ο τελικός καταναλωτής να είναι όσο το δυνατόν πιο προσιτές. (Ράπανος , 2012)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΔΙΑΝΟΜΗ ΚΑΙ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

6.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ένας από τους κυριότερους σκοπούς που καλείται να εκπληρώσει η επιβολή φόρων, είναι ο ταμειευτικός. Υπό αυτή την έννοια η φορολογία γενικά, αποβλέπει στην εξασφάλιση των απαραίτητων δημόσιων εσόδων που μαζί με τις άλλες πηγές εσόδων που έχει κάθε κράτος έχουν ως στόχο να καλύψουν τις δημόσιες δαπάνες του. Ωστόσο δε πρέπει να ξεχνάμε ότι η επιβολή φόρων μπορεί να εξυπηρετεί και κοινωνικούς σκοπούς αφού μπορεί να αποτελεί μέσο καταπολέμησης της οικονομικής ανισότητας που διαμορφώνεται στις διάφορες κοινωνικές τάξεις και σημαντικό εργαλείο αναδιανομής των πόρων.

6.2 ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΑΝΑΔΙΑΝΟΜΗ

Προκειμένου να αντιληφθούμε καλύτερα πως είναι δυνατόν να επιτευχθεί κάτι τέτοιο είναι σημαντικό να εντοπίσουμε τι είναι αυτό που επιβάλλει την ανάγκη κοινωνικής αναδιανομής. Το βασικό πηγάζει από το γεγονός ότι η διανομή του εισοδήματος παρουσιάζει, συνήθως, μεγάλες ανισότητες. Αυτό συμβαίνει επειδή λίγα άτομα έχουν πολύ υψηλά εισοδήματα και συγκεντρώνουν στην κατοχή τους μεγάλο ποσοστό του συνολικού εισοδήματος, ενώ πολλά άτομα έχουν μικρά εισοδήματα και συγκεντρώνουν μικρό ποσοστό του συνολικού εισοδήματος. Η ανισότητα στα εισοδήματα εξαρτάται από την άνιση διανομή του πλούτου (γης, χρημάτων κ.τ.λ.), από το βαθμό απασχόλησης και από την ανισότητα στις αμοιβές. Ο ρόλος της φορολογίας στην εξομάλυνση αυτού του προβλήματος μπορεί να είναι πολύ σημαντικός. Έτσι λοιπόν το κράτος χρησιμοποιώντας το φορολογικό σύστημα και τις δημόσιες δαπάνες που πραγματοποιεί μπορεί να επηρεάσει τη διανομή του εισοδήματος και το περιορισμό της φτώχειας σε μια χώρα (Κιτσαή, 2012). Συγκεκριμένα μπορεί μέσω της φορολογικής ελάφρυνσης των ασθενέστερων οικονομικά στρωμάτων και της επιβάρυνσης των οικονομικά ισχυρότερων να επιτύχει μέχρι κάποιον βαθμό την καταπολέμηση της κοινωνικής ανισότητας και τον περιορισμό της επιδείνωσης της φτώχειας. Με αυτό τον τρόπο μπορεί να βελτιωθεί σημαντικά η άνιση διανομή του εισοδήματος και του πλούτου. Για να είναι εφικτή η προσπάθεια της φορολογίας για κοινωνική αναδιανομή είναι πολύ σημαντικό η επιβολή της φορολογίας να είναι όσο το δυνατόν πιο δίκαιη. Ένας από τους πιο βασικούς στόχους μιας κοινωνίας είναι η κοινωνική δικαιοσύνη πράγμα που πρέπει να εφαρμόζεται και στη δίκαιη επιβολή φόρων.

6.3 ΟΙΚΟΔΟΜΗΣΗ ΣΩΣΤΟΥ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Ωστόσο είναι πολλοί οι λόγοι που πιθανόν συνηγορούν στην όξυνση της αδικίας και στην αδυναμία οικοδόμησης ενός σταθερού και αποτελεσματικού φορολογικού συστήματος. Ένας από τους πιο βασικούς είναι σίγουρα η φοροδιαφυγή που θεωρείται από πολλούς μηχανισμός ανισοκατανομής του εισοδήματος ανάμεσα στις διάφορες κοινωνικές τάξεις δημιουργώντας συνήθως συνθήκες μη υγιούς ανταγωνισμού στην οικονομία και επιδεινώνοντας ακόμη περισσότερο τις ανισότητες. Επιπλέον μεγάλο μερίδιο ευθύνης έχουν

σίγουρα και η κακή διαχείριση του δημόσιου χρήματος καθώς και η μειωμένη ευσυνειδησία από την πλευρά των κυβερνώντων μιας χώρας, γεγονός που έχει αντίκτυπο και στους φορολογούμενους πολίτες. Έτσι λοιπόν η χαλαρή φορολογική συνείδηση οδηγεί σε αυξημένη φοροδιαφυγή και αδυναμία άσκηση αποτελεσματικής πολιτικής.

Ωστόσο αν γίνει μεγάλη προσπάθεια να αντιμετωπιστούν τα παραπάνω είναι δυνατόν οι φόροι να είναι σε θέση να επηρεάσουν σε σημαντικό βαθμό την αποτελεσματικότερη και δικαιότερη διανομή του εισοδήματος. Κάτι τέτοιο μπορεί να επιτευχθεί μέσω των δημόσιων φορέων οι οποίοι χρησιμοποιούν την φορολογία για την βελτίωση της διανομής του εισοδήματος.

6.4 ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΑΝΑΔΙΑΝΟΜΗ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ

Για να αντιληφθούμε καλύτερα τη σχέση μεταξύ της φορολογίας και της αναδιανομής του εισοδήματος αρκεί να παρατηρήσουμε πως επιδρούν οι διάφοροι φόροι, είτε άμεσοι είτε έμμεσοι στο εισόδημα ενός νοικοκυριού. Μπορούμε να πούμε ότι οι φόροι επηρεάζουν το εισόδημα ενός νοικοκυριού τόσο από την πλευρά της απόκτησης του εισοδήματος όσο και από την πλευρά της χρησιμοποίησής τους.

Οι επιδράσεις των φόρων στην διανομή του εισοδήματος μπορεί να είναι άμεσες όπως και έμμεσες. Για παράδειγμα οι φόροι εισοδήματος και περιουσίας, μειώνουν το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών, ενώ οι έμμεσοι φόροι αυξάνουν τις τιμές των προϊόντων και περιορίζουν το πραγματικό τους εισόδημα. Οι πρώτοι επηρεάζουν το εισόδημα από την πλευρά κτήσης του, ενώ οι δεύτεροι επηρεάζουν το εισόδημα από την πλευρά της χρησιμοποίησής του. Οι επιδράσεις αυτές της φορολογίας στη διανομή του εισοδήματος χαρακτηρίζονται ως άμεσες επιδράσεις της φορολογίας στο εισόδημα και στην διανομή. Εκτός όμως από τις παραπάνω άμεσες επιδράσεις, οι φόροι προκαλούν συνήθως και έμμεσες επιδράσεις. Σε αυτή την περίπτωση είναι πιθανόν να επηρεάζουν τα κίνητρα των νοικοκυριών για εργασία και αποταμίευση, την κατανομή των πόρων στην οικονομία και να προκαλούν υπερβάλλον βάρος. Κάτι τέτοιο έχει ως συνέπεια να μειώνεται το πραγματικό εισόδημα και η ευημερία των νοικοκυριών.

Επιπλέον η επιβολή έμμεσων φόρων όπως ο ΦΠΑ έχει ως αποτέλεσμα να αφαιρούνται μεγαλύτερα ποσοστά εισοδήματος από τις χαμηλότερες εισοδηματικές τάξεις και χαμηλότερα από τις υψηλότερες εισοδηματικές τάξεις. Η άδικη κατανομή του φορολογικού βάρους και η συνεχής αύξηση των έμμεσων φόρων επιδεινώνουν την αγοραστική και αποταμιευτική δύναμη των καταναλωτών και κυρίως των αδύναμων εισοδηματικών τάξεων. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να περιορίζεται αρκετά η δυνατότητα ικανοποίησης των αναγκών τους και να μειώνεται η ευημερία τους με άμεση συνέπεια την όξυνση των κοινωνικών ανισοτήτων μεταξύ των πολιτών ενός κράτους δεδομένου ότι δεν μπορούν όλοι να έχουν πρόσβαση σε συγκεκριμένα αγαθά και υπηρεσίες. Σ' αυτή την περίπτωση κρίνεται απαραίτητη η επέμβαση του κράτους με σκοπό τη λήψη διορθωτικών μέτρων για τη δικαιότερη επιβολή της έμμεσης φορολογίας ούτως ώστε να προλαμβάνεται η εμφάνιση τέτοιων φαινομένων και να εξασφαλίζεται ότι γίνεται προσπάθεια άμβλυνσης των ανισοτήτων.

6.5 ΣΥΜΒΟΛΗ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ

Βέβαια η επιβολή φορολογίας μπορεί να συμβάλει και θετικά στην αύξηση του εισοδήματος των νοικοκυριών. Αυτό επιτυγχάνεται μέσω της συγκέντρωσης των απαραίτητων εσόδων για την πραγματοποίηση δημοσίων δαπανών. Άλλωστε ένας από τους πιο βασικούς σκοπούς της φορολογίας είναι η συγκέντρωση εσόδων με σκοπό την αξιοποίηση τους για την κάλυψη των δημοσίων δαπανών. Έτσι λοιπόν οι δημόσιες δαπάνες αυξάνουν το χρηματικό ή πραγματικό εισόδημα των νοικοκυριών και επομένως συμβάλουν σημαντικά στην αύξηση της ευημερίας τους. Αυτό συμβαίνει επειδή το κράτος από τα έσοδα του επιτρέπει στα νοικοκυριά να καταναλώσουν ορισμένα δημόσια αγαθά ή υπηρεσίες δωρεάν με δεδομένο το χρηματικό τους εισόδημα και τις τιμές των προϊόντων. Αυτό έχει ως αποτέλεσμα να αυξάνεται σημαντικά η ευημερία των νοικοκυριών. Προς αυτή την κατεύθυνση ιδιαίτερα σημαντική είναι επίσης και η λήψη φορολογικών μέτρων που στοχεύουν στην ελάφρυνση ή και απαλλαγή των πιο αδύναμων εισοδηματικών στρωμάτων από την καταβολή υψηλής άμεσης φορολογίας.

Γενικά αξίζει να επισημάνουμε ότι πρωταρχικός στόχος μια κοινωνίας είναι να καταστήσει σαφές ότι το φορολογικό της σύστημα πρέπει να είναι δίκαιο, απλό, σταθερό και αποτελεσματικό. Επιτυγχάνοντας έτσι οι πολίτες να αναπτύξουν ισχυρή φορολογική συνείδηση που θα συμβάλει στην οικοδόμηση ενός φορολογικού συστήματος που θα παίξει σημαντικό ρόλο στη γενικότερη ανάπτυξη της χώρας. (Ράπανος, 2012)

6.6 ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΗ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΗ

Τέλος κάτι που είναι εξίσου σημαντικό προς αυτή την κατεύθυνση είναι η επιδίωξη μιας αποτελεσματικής φορολογικής αναμόρφωσης η οποία θα μπορέσει να συμβάλει στην επίτευξη μιας οικονομικής και κοινωνικής ισορροπίας. Βασικός στόχος μιας τέτοιας προσπάθειας πρέπει να είναι η δικαιότερη κατανομή του φορολογικού βάρους αλλά και η όσο το δυνατόν πιο αποτελεσματική αναδιανομή των πόρων μέσω μιας ουσιαστικής και αποτελεσματικής φορολογικής μεταρρύθμισης και μάλιστα είναι σημαντικό αυτό να αποτελεί κύριο μέλημα των κυβερνητικών σχεδιασμών στον τομέα της φορολογίας. KPGM (2008)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7

ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΣΤΙΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ ΤΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ – ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

7.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η φορολογία αποτελεί αναμφισβήτητα ένα πολύ σημαντικό παράγοντα που επηρεάζει το σύνολο των ατόμων που ζουν και δραστηριοποιούνται σε ένα κράτος. Ιδιαίτερα όσον αφορά στις επιχειρήσεις μπορεί να παίζει καθοριστικό ρόλο στις αποφάσεις και την πορεία των επιχειρήσεων. Η φορολογική πολιτική μιας χώρας με την άμεση και έμμεση φορολογία αποτελεί ένα σημαντικό κριτήριο που πρέπει να λαμβάνουν υπόψη τους οι επιχειρήσεις πριν προχωρήσουν στη λήψη των επιχειρηματικών τους αποφάσεων.

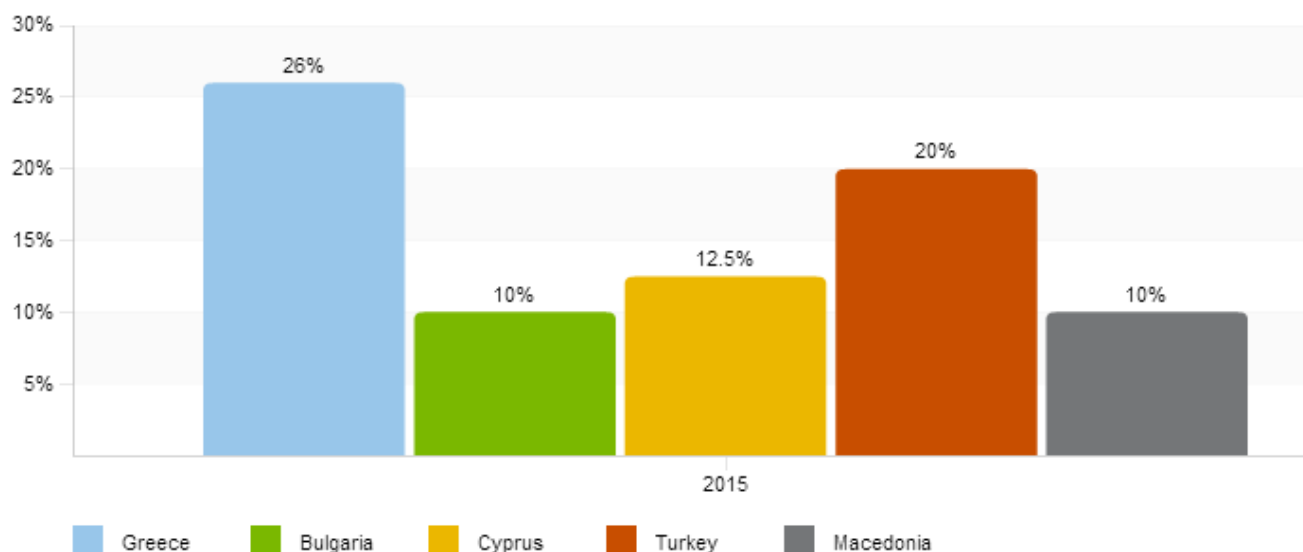
Μία από αυτές είναι και η απόφαση για επένδυση σε μία ξένη χώρα. Κάτι τέτοιο μπορεί να γίνει συνήθως είτε με τη μορφή ίδρυσης μιας νέας εταιρείας στη χώρα αυτή ή με τη μορφή μετεγκατάστασης της εταιρείας από μία χώρα σε μία άλλη. Τα συνήθη κριτήρια που λαμβάνονται συνήθως υπόψη είναι διάφορα. Ανάμεσα σε αυτά είναι φυσικά και το φορολογικό καθεστώς της χώρας υποδοχής.

7.2 ΊΔΡΥΣΗ Η ΜΕΤΑΦΟΡΑ ΜΟΝΑΔΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ

Ένα παράδειγμα όπου φαίνεται πως η φορολογία επιδρά στις αποφάσεις των επιχειρήσεων για επενδύσεις σε μια ξένη χώρα αποτελούν και οι περιπτώσεις ίδρυσης εταιρειών ή και μεταφοράς παραγωγικών μονάδων ελληνικών επιχειρήσεων σε βαλκανικές χώρες όπως η Βουλγαρία, η Ρουμανία και η Αλβανία μετά τα μέσα της δεκαετίας του 1990.

Τα βασικά πλεονεκτήματα που έχουν όσοι αποφασίζουν να επενδύσουν σε χώρες όπως η Βουλγαρία συνοψίζονται κυρίως στα εξής:

- 1 Μεγάλη ευκολία στη νομιμοποίηση και σύσταση εταιρείας σε πολύ μικρό χρονικό διάστημα πράγμα που στην Ελλάδα απαιτεί πάρα πολύ χρόνο.
- 2 Αρκετά ξεκάθαρο επενδυτικό περιβάλλον με ελάχιστη γραφειοκρατία σε όλα τα επίπεδα
- 3 Ιδιαίτερα φθινό εργατικό κόστος
- 4 Επιβολή πολύ χαμηλού φόρου (10% για την περίπτωση της Βουλγαρίας) σε όλα τα κέρδη των επιχειρήσεων, αρκετά χαμηλότερου από τον αντίστοιχο της Ελλάδας 26%.

Σχήμα 7: Φορολογία επιχειρήσεων σε 5 βαλκανικές χώρες για το 2015(πηγή KPGM)

7.3 ΔΙΑΦΟΡΑ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΩΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ ΜΕΤΑΞΥ ΓΕΙΤΟΝΙΚΩΝ ΧΩΡΩΝ

Από το παραπάνω διάγραμμα φαίνεται η μεγάλη διαφορά που υπάρχει ανάμεσα στους φορολογικούς συντελεστές της Ελλάδας και των γειτονικών της χωρών. Ως εκ τούτου είναι σαφές ότι οι χαμηλοί φορολογικοί συντελεστές σε συνδυασμό με το ασταθές φορολογικό σύστημα αλλά και τη γραφειοκρατία που χαρακτηρίζει το ελληνικό κράτος δικαιολογούν σε μεγάλο βαθμό τη στροφή προς γειτονικές χώρες με σκοπό τις επενδύσεις. Συγκεκριμένα όσον αφορά στη Βουλγαρία ο φορολογικός συντελεστής είναι μόλις 10% πολύ μικρότερος από τον αντίστοιχο της Ελλάδας.

Ήδη από τη δεκαετία του 1990 πάρα πολλές επιχειρήσεις στράφηκαν προς τις βαλκανικές χώρες είτε για ίδρυση νέων εταιρειών ή για εξαγορά ξένων επιχειρήσεων ή ακόμη για εξολοκλήρου μεταφορά των παραγωγικών μονάδων του σε άλλη χώρα. Παραδείγματα εταιριών που επέλεξαν να επενδύσουν σε γειτονικές βαλκανικές χώρες εκμεταλλευόμενες το ιδιαίτερα ευνοϊκό φορολογικό καθεστώς είναι η ΟΤΕ/Cosmote, η Coca-Cola-3E, η Δέλτα, τα Ελληνικά Πετρέλαια οι περισσότερες από τις οποίες έχουν σημαντική παρουσία με θυγατρικές εταιρείες και παραγωγικές μονάδες σε περισσότερες από μία βαλκανικές χώρες όπως στη Βουλγαρία, στη Σερβία, στην Αλβανία και την ΠΓΔΜ (Βογιατζή, 2010).

7.4 <<ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ>>

Συγκεκριμένα όσον αφορά στην περίπτωση της εταιρείας Ελληνικά Πετρέλαια η εταιρεία εισχώρησε στη Βουλγαρική αγορά με την εξαγορά βουλγαρικών επιχειρήσεων και την επέκταση του δικτύου των πρατηρίων της, εκμεταλλευόμενη τις γρήγορα αναπτυσσόμενες αγορές πετρελαϊκών προϊόντων της περιοχής. Κατ' αντιστοιχία προχώρησε σε επενδύσεις και

στις υπόλοιπες χώρες της Βαλκανικής όπως η Σερβία και η ΠΓΔΜ είτε με εξαγορά επιχειρήσεων ή ακόμη και με αγορά των κρατικών διυλιστηρίων. Πέρα όμως από τα υπόλοιπα οφέλη που προσέφερε στην εταιρεία η απόφαση επένδυσης σε άλλες βαλκανικές χώρες πολύ σημαντικό παράγοντα αποτέλεσε αναμφισβήτητα και η χαμηλή φορολογία (κυρίως άμεση φορολογία) των χωρών αυτών.

7.5 << ΦΑΙΔΩΝ >>

Επιπλέον μια άλλη περίπτωση εταιρείας που από τη δεκαετία του 1990 η φορολογία επηρέασε σε μεγάλο βαθμό την πορεία της αποτελεί και η βιομηχανία ζαχαροπλαστικής «Φαίδων». Στην περίπτωση αυτής της ελληνικής βιομηχανίας αποφασίστηκε η επέκταση των παραγωγικών μονάδων της στο εξωτερικό και συγκεκριμένα στη γειτονική Βουλγαρία το 1992. Σύμφωνα με τη διοίκηση της εταιρείας οι λόγοι που την οδήγησαν σε αυτή την κίνηση ήταν πέρα από την ανάγκη της εταιρείας να διεισδύσει στη Βουλγάρικη αγορά και γενικά στην ευρύτερη περιοχή της Νοτιοανατολικής Ευρώπης, η σταθερότητα στο φορολογικό καθεστώς της Βουλγαρίας σε συνδυασμό πάντα με τους χαμηλούς φορολογικούς συντελεστές, πράγμα πολύ βασικό για τον προγραμματισμό αλλά και την ανάπτυξη της εταιρείας. Σύμφωνα πάντα με τη διοίκηση της εταιρείας «στην Ελλάδα οι πάσης φύσεως φορολογικές επιβαρύνσεις απορροφούν το 55% των καθαρών κερδών». Μάλιστα αν σκεφτούμε ότι για την εποχή που μιλάμε ο συντελεστής του εισοδήματος των επιχειρήσεων ήταν 35% μπορούμε να αντιληφθούμε ως ένα σημείο αυτή την απόφαση.

Συνεπώς η ύπαρξη ενός σταθερού περιβάλλοντος, με λιγότερη γραφειοκρατία και μικρότερη φορολογική επιβάρυνση θα μείωνε την πιθανότητα εξόδου των ελληνικών επενδύσεων σε γειτονικές χώρες.

7.6 << ΦΑΓΕ >> ΚΑΙ << COCACOLA >>

Πιο πρόσφατα παραδείγματα επιχειρήσεων που οδηγήθηκαν σε συγκεκριμένες αποφάσεις λόγω του μη ευνοϊκού καθεστώτος της χώρας δραστηριοποίησης τους αποτελούν η εταιρεία ΦΑΓΕ και η CocaCola. Στην περίπτωση αυτών των δύο εταιρειών αποφασίστηκε η μεταφορά της μητρικής εταιρείας σε άλλη ευρωπαϊκή χώρα. Στην περίπτωση της ΦΑΓΕ η μητρική εταιρεία μεταφέρθηκε στο Λουξεμβούργο. Αυτό αυτομάτως σημαίνει ότι η εταιρεία θα είναι υποκείμενη στο φορολογικό καθεστώς του ξένου κράτους δηλαδή θα αποδίδει το φόρο και όλες τις επισυναπτόμενες εισφορές στο κράτος του Λουξεμβούργου και όχι στο ελληνικό κράτος. Η περίπτωση του Λουξεμβούργου αποτελεί ένα ιδιαίτερη περίπτωση κράτους που χάρη στο ιδιαίτερο φορολογικό καθεστώς του έχει κατορθώσει να προσελκύσει πληθώρα ξένων επενδύσεων εξασφαλίζοντας τους πολύ ευνοϊκή φορολογία και σημαντικό αριθμό άλλων φορολογικών ελαφρύνσεων. Αντιστοίχως το 2012 η CocaCola Hellenic προχώρησε στη μεταφορά της έδρας της στην Ελβετία. Από τους βασικότερους λόγους που οδήγησαν στην μεταφορά της μητρικής εταιρείας στην Ελβετία είναι η υψηλή φορολογική επιβάρυνση των επιχειρήσεων στην Ελλάδα καθώς και το ασταθές φορολογικό περιβάλλον που επικρατεί γενικά στη χώρα μας. Αξίζει να σημειωθεί ότι οι συντελεστές της άμεσης και έμμεσης φορολογίας στην Ελβετία κυμαίνονται στο 18% και 8% αντίστοιχα φανερά χαμηλότεροι από αυτούς της Ελλάδας 26% και 23%.

Ακόμη είναι αρκετές οι περιπτώσεις επιχειρήσεων που όχι μόνο αποφασίζουν να επενδύσουν σε κάποια άλλη γειτονική χώρα αλλά μετέφεραν εξολοκλήρου τις παραγωγικές τους μονάδες στη χώρα αυτή. Κάτι τέτοιο μπορεί μάλιστα να επιβάλλεται κάποιες φορές από το μη

ευνοϊκόκλιμα της ελληνικής οικονομίας(οικονομική αβεβαιότητα, φορολογική αστάθεια, υψηλή φορολογία) και την άμεση ανάγκη των επιχειρήσεων για επιβίωση και ανάπτυξη, έχει όμως οδυνηρές συνέπειες για την οικονομία της χώρας και κυρίως της περιοχής που δραστηριοποιούνταν η επιχείρηση. (Matsaganis, 2010).

7.7ΥΠΕΡΑΚΤΙΕΣ ΕΤΑΙΡΙΕΣ

Επιπλέον προκειμένου να αντιληφθούμε καλύτερα το πως η φορολογία μπορεί να επηρεάσει τις εκάστοτε επιχειρηματικές αποφάσεις χρήσιμο είναι να αναφέρουμε και σε μια ιδιότυπη κατηγορία εταιρειών που έχουν κάνει την εμφάνιση τους τα τελευταία χρόνια. Πρόκειται για τις υπεράκτιες ή offshore εταιρείες. Σύμφωνα με ένα ορισμό «υπεράκτια είναι μια εταιρία η οποία έχει την έδρα της σε αλλοδαπή χώρα και με βάση την νομοθεσία της δραστηριοποιείται αποκλειστικά σε άλλες χώρες και απολαμβάνει ιδιαίτερα ευνοϊκής φορολογικής μεταχείρισης» (Γκουροβανίδης,2009). Στην περίπτωση αυτών των εταιρειών παρακάμπτεται φορολογικά η χώρα κύριας δραστηριοποίησης των επιχειρήσεων και εμφανίζεται ως οικονομική τους έδρα κάποια από τις χώρες που ανήκουν στους λεγόμενους «φορολογικούς παραδείσους» (tax heavens) στους οποίους επικρατούν πολύ χαμηλοί ή μηδενικοί πολλές φορές φορολογικοί συντελεστές όσον αφορά στα αποκτηθέντα κέρδη εκτός της έδρας και παράλληλα εξασφαλίζεται πλήρης εχεμύθεια ως προς την προέλευση και την ιδιοκτησία του κεφαλαίου. Φορολογικός παράδεισος κατά τον ορισμό του ΟΟΣΑ είναι κράτος, που παρέχει την δυνατότητα αποφυγής καταβολής φόρων , οι οποίοι θα έπρεπε διαφορετικά να καταβληθούν σε ένα άλλο κράτος. Ήδη από τη δεκαετία του 1990 υπήρχε ένα μεγάλος αριθμός τέτοιων εταιρειών που αυξάνονταν συνεχώς (εφημερίδα Το Βήμα, 2001) ενώ και μέχρι πρόσφατα ένα μεγάλο ποσοστό των κεφαλαίων που διακινούνταν παγκοσμίως περνά από τα υπεράκτια κέντρα (Λιγωμένου, 2009). Σ'αυτή την κατηγορία κρατών ανήκουν οι Νήσοι Μάρσαλ, το Λουξεμβούργο, το Λιχτενστάιν και μέχρι πρότινος και η Κύπρος(Γκουροβανίδης,2009). Χαρακτηριστικά παραδείγματα τέτοιων επιχειρήσεων που χρησιμοποιούν τέτοιους φορολογικούς παράδεισους αποτελούν κυρίως πολλές μεγάλες ναυτιλιακές και ασφαλιστικές εταιρείες. Φυσικά η δημιουργία αυτών των εταιρειών συνδέεται και μια σειρά αρνητικών φαινομένων όπως η φοροδιαφυγή και το ζέπλυμα χρήματος. Η αναφορά σε αυτή την κατηγορία εταιρειών είναι σημαντική για να αντιληφθούμε τη σημασία που έχουν για την ανάπτυξη των μεγάλων επιχειρήσεων η αποφυγή ή ευνοϊκότερη φορολόγηση των κερδών τους και κατά πόσο δε θα δίσταζαν να προβούν σε μια τέτοια απόφαση προκειμένου να εξασφαλίσουν την οικονομική τους ανάπτυξη και την αύξηση των κερδών τους. (Βογιατζή, 2010)

7.8ΕΠΙΔΡΑΣΗ ΤΗΣ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑΣ ΣΤΙΣ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΜΑΤΙΚΕΣ ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Τέλος πρέπει να επισημάνουμε ότι αναφερόμενοι στην επίδραση της φορολογίας στις διάφορες επιχειρηματικές αποφάσεις των επιχειρήσεων δε θα πρέπει να γίνεται λόγος μόνο για την άμεση φορολόγηση των κερδών τους αφού και η έμμεση φορολογία διαμορφώνει σε σημαντικό βαθμό αυτές τις αποφάσεις. Συγκριμένα, όπως αναφέρθηκε και παραπάνω, η έμμεση φορολογία επηρεάζει σημαντικά το επίπεδο των τιμών διαφόρων προϊόντων και κατ'επέκταση τη ζήτησή τους. Αυτό φυσικά έχει ως αποτέλεσμα σημαντική μείωση των κερδών των επιχειρήσεων ιδιαίτερα σε περιπτώσεις αγαθών όπου η ζήτηση είναι ελαστική. Επίσης η αυξημένη έμμεση φορολογία έχει σαν αποτέλεσμα την αύξηση του κόστους των παραγωγικών συντελεστών και την μετέπειτα αύξηση του κόστους παραγωγής προϊόντων.

Υπό αυτή την έννοια πολλές επιχειρήσεις είναι πιθανόν να λάβουν αποφάσεις είτε ως προς την αλλαγή της παραγωγικής τους διαδικασίας, θέλοντας έτσι να διατηρήσουν τις τιμές των προϊόντων τους στα ίδια επίπεδα ή ως προς την αύξηση της τιμής των προϊόντων τους ρισκάροντας όμως να χάσουν σημαντικό μέρος των κερδών τους. Μια αρνητική συνέπεια των παραπάνω είναι πολλές επιχειρήσεις αδυνατώντας να αντιμετωπίσουν τέτοιου είδους αλλαγές είναι πιθανό πολλές φορές να οδηγούνται σε οριστική διακοπή των επιχειρηματικών τους δραστηριοτήτων. Αυτό είναι ιδιαίτερα συχνό σε περιπτώσεις μικρομεσαίων επιχειρήσεων που έχουν ως κύρια δραστηριότητα την πώληση προϊόντων που υπόκεινται σε ιδιαίτερα υψηλή έμμεση φορολογία όπως τσιγάρα, ποτά κλπ.

Από τα παραπάνω παραδείγματα επιχειρήσεων είναι σαφές ότι η φορολογία είτε άμεση είτε έμμεση αποτελεί αρκετές φορές καθοριστικό παράγοντα για πολλές σημαντικές αποφάσεις που επηρεάζουν την πορεία και την ανάπτυξη των επιχειρήσεων. Ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια στη χώρα μας αρκετές επιχειρήσεις υπό το βάρος της υψηλής φορολογικής επιβάρυνσης και του ασταθούς οικονομικού σκηνικού στράφηκαν προς άλλες χώρες εκμεταλλευόμενες ταυτόχρονα και άλλα σημαντικά οφέλη που τους προσέφεραν (πρόσβαση σε νέες αγορές, χαμηλά επιτόκια δανεισμού, χαμηλό κόστος εργασίας). Αυτό φυσικά αποτελεί ισχυρό πλήγμα για την οικονομία μιας χώρας αφού πέρα από τη σημαντική μείωση των εσόδων που συνεπάγονται οι παραπάνω αποφάσεις υπάρχει και μια σειρά αρνητικών συνεπειών που επηρεάζουν και άλλους τομείς και συντελούν στην επιδείνωση της κακής οικονομικής κατάστασης, όπως η απώλεια πολλών θέσεων εργασίας. Συνεπώς πολλά από τα παραδείγματα που προηγήθηκαν είναι σημαντικό να εξετάζονται με προσοχή από τις εκάστοτε κυβερνήσεις με σκοπό την εξαγωγή χρήσιμων συμπερασμάτων αλλά και την αποτελεσματική εύρεση λύσεων σε προβλήματα που επιδεινώνουν την οικονομική κατάσταση μιας χώρας. Σε κάθε περίπτωση είναι σημαντικό το κράτος να δίνει κίνητρα που ευνοούν τις επενδύσεις και την επιχειρηματική δραστηριότητα εξασφαλίζοντας ένα σαφές και σταθερό φορολογικό σύστημα, χωρίς να τίθεται σε κίνδυνο η απώλεια σημαντικών εσόδων για το κράτος. (Λιγωμένου, 2009)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8

ΑΝΑΦΟΡΑ ΣΕ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΕΝΑ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ ΓΙΑ ΤΟΝ ΦΠΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

8.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Το φορολογικό σύστημα της Ελλάδας αποτελείται από άμεσους και έμμεσους φόρους. Ο κυριότερος από τους έμμεσους φόρους είναι ο Φόρος Προστιθέμενης Αξίας (ΦΠΑ). Ο ΦΠΑ καθιερώθηκε στην Ελλάδα με τον νόμο 1642/1986 και άρχισε να εφαρμόζεται από την 1η Ιανουαρίου του 1987. Οι λόγοι οι οποίοι επέβαλαν την εισαγωγή του ΦΠΑ στην Ελλάδα ήταν κυρίως οι παρακάτω:

1. Η προσπάθεια μείωσης του οικονομικού, κοινωνικού και δημοσιονομικού κόστους της φορολογίας.
2. Η άσκηση καλής και δίκαιης φορολογικής και κοινωνικής πολιτικής.
3. Η εναρμόνιση των έμμεσων φόρων μέσα στην κοινότητα.

Όπως διατυπώθηκε και παραπάνω ο Φ.Π.Α. είναι ένας έμμεσος φόρος κατανάλωσης που προορίζεται να επιβαρύνει τους καταναλωτές. Όπως γίνεται με τους έμμεσους φόρους, τον Φ.Π.Α. ο φόρος μεταβιβάζεται από τις επιχειρήσεις στους καταναλωτές μέσω της αύξησης των τιμών. Ωστόσο οι επιχειρήσεις είναι υποχρεωμένες να καταβάλουν στο δημόσιο τον ΦΠΑ που εισέπραξαν.

Κάποια από τα πιο βασικά χαρακτηριστικά αυτού του φόρου είναι τα εξής:

- 1 Ο Φ.Π.Α. καλύπτει όλες το εύρος των οικονομικών μονάδων παραγωγής και εμπορίας αγαθών και υπηρεσιών που λειτουργούν σε όλα τα στάδια της παραγωγικής διαδικασίας μέχρι και στο λιανικό εμπόριο.
- 2 Ο Φ.Π.Α. επιβάλλεται πάνω στα τιμολόγια και στις αποδείξεις λιανικής πώλησης και υπολογίζεται με βάση τη συνολική τιμή πώλησης του αγαθού ή της υπηρεσίας. Όσον αφορά στα τιμολόγια ο ΦΠΑ γράφεται χωριστά ενώ στις αποδείξεις λιανικής πώλησης το ποσό του φόρου ενσωματώνεται στην τιμή του αγαθού.

Σήμερα στην Ελλάδα οι συντελεστές του ΦΠΑ είναι οι εξής:

- 1 ο κανονικός συντελεστής 23%
- 2 ο μειωμένος συντελεστής 13% (για είδη πρώτης ανάγκης) και
- 3 ο υπερμειωμένος συντελεστής 6,5% για βιβλία, περιοδικά, εφημερίδες και θεατρικές παραστάσεις.

Επίσης πρέπει να επισημάνουμε ότι αυτός ο φόρος υπόκειται σε μείωση της τάξεως του 30% για συγκεκριμένες περιοχές που είναι τα νησιά του Αιγαίου όπως η Θάσος, η Σαμοθράκη, οι Βόρειες Σποράδες καθώς και τα νησιά των νομών Λέσβου, Χίου, Σάμου, Δωδεκανήσου και Κυκλάδων.

Οι μειωμένοι συντελεστές Φ.Π.Α. για τις παραπάνω περιοχές ισχύουν για αγαθά τα οποία:

- 1 βρίσκονται στα νησιά αυτά και παραδίδονται από υποκείμενο στο φόρο που είναι εγκατεστημένος εκεί ή

- 2 πωλούνται με προορισμό τα νησιά αυτά, από υποκείμενο στο φόρο που είναι εγκατεστημένος σε οποιοδήποτε μέρος στο εσωτερικό της χώρας προσαγοραστή που είναι εγκατεστημένος στα νησιά αυτά ή
- 3 αποστέλλονται ή μεταφέρονται σε υποκείμενο ή μη στο φόρο νομικό πρόσωπο που είναι εγκατεστημένο στα νησιά αυτά, στα πλαίσια τριεθνδοκοινοτικής απόκτησης αγαθών ή
- 4 εισάγονται στα νησιά αυτά.

Στην παραπάνω μείωση του συντελεστή ΦΠΑ δεν υπόκεινται κάποιες κατηγορίες προϊόντων όπως είναι τα καπνοβιομηχανικά προϊόντα και τα μεταφορικά μέσα.

Όσον αφορά στην παροχή υπηρεσιών, οι μειωμένοι συντελεστές Φ.Π.Α. ισχύουν, εφόσον πληρούνται οι παρακάτω προϋποθέσεις:

1. Οι υπηρεσίες παρέχονται από υποκειμένους στο φόρο που έχουν την εγκατάσταση τους στις εν λόγω νησιωτικές περιοχές.
2. Η εκτέλεση των υπηρεσιών ολοκληρώνεται υλικά εντός των περιοχών αυτών.

8.2 ΔΙΑΧΡΟΝΙΚΗ ΑΥΞΗΣΗ ΦΠΑ

Όσον αφορά τους συντελεστές ΦΠΑ παρατηρείται διαχρονικά μία αύξηση τους. Έτσι ενώ το 2009 ο κανονικός συντελεστής ΦΠΑ ήταν στο 19% σήμερα είναι στο 23%. Στον παρακάτω πίνακα μπορούμε να δούμε την αύξηση που επιβλήθηκε στο συντελεστή του ΦΠΑ από το 2009 έως και σήμερα:

	2009	2010	2011	2014	2015
Κανονικός συντελεστής	19%	21%	23%	23%	23%
Μειωμένος συντελεστής	9%	10%	11%	13%	13%
Υπερμειωμένος συντελεστής	4,5%	5%	6,5%	6,5%	6,5%

Πίνακας 3: Διαχρονική εξέλιξη του συντελεστή ΦΠΑ (για το χρονικό διάστημα από το 2009 έως σήμερα)

	Κατηγορίες	ΠΟΛΥ ΧΑΜΗΛΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΣ	ΜΕΙΩΜΕΝΟΣ	ΕΣΤΙΑΣΗ	ΚΑΝΟΝΙΚΟΣ
	Παράδειγμα	Βιβλία, Εφημερίδες, Περιοδικά	Αναψυκτικά Κατανάλωση Εντός-Εκτός	Τρόφιμα	Εστίαση	Υπηρεσίες
Από	Έως					
1/1/1987	7/8/1992	3	6	6	6	18
8/8/1992	31/3/2005	4	8	8	8	18
1/4/2005	14/3/2010	4,5	9	9	9	19
15/3/2010	30/6/2010	5	10	10	10	21
1/7/2010	31/12/2010	5,5	11	11	11	23
1/1/2011	31/8/2011	6,5	13	13	13	23
1/9/2011	31/7/2013	6,5	23	13	23	23
1/8/2013		6,5	13-23	13	13	23

Πίνακας 4: Διαμόρφωση του συντελεστή Φ.Π.Α για συγκεκριμένες κατηγορίες προϊόντων και υπηρεσιών (Πηγή: www.abcit.gr)

Από τον παραπάνω πίνακα μπορούμε να αντιληφθούμε ότι υπάρχει διαφοροποίηση ως προς τη διαμόρφωση του συντελεστή ΦΠΑ για διαφορετικές κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών. Χαρακτηριστικά παραδείγματα αποτελούν οι περιπτώσεις των αγαθών πρώτης ανάγκης όπως τα τρόφιμα, η κατηγορία των βιβλίων καθώς και ο κλάδος της εστίασης. Οι λόγοι που επιβάλλουν διαφορετικούς συντελεστές στην επιβολή του φόρου προστιθέμενης αξίας έχουν να κάνουν κυρίως με την ανάγκη για συγκράτηση των τιμών σε χαμηλά επίπεδα και είτε αφορά προϊόντα από την αγορά των οποίων δεν πρέπει να αποκλείονται οι καταναλωτές ή στοχεύει στη βελτίωση της ανταγωνιστικότητας συγκεκριμένων τομέων της οικονομίας.

8.3 ΦΠΑ ΣΤΑ ΤΡΟΦΙΜΑ

Όσον αφορά στην περίπτωση των τροφίμων ο συντελεστής ΦΠΑ είναι διαχρονικά σε χαμηλά επίπεδα συγκριτικά με άλλες κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών. Αυτό είναι απαραίτητο δεδομένου ότι αποτελούν αγαθά πρώτης ανάγκης και επομένως σε καμία περίπτωση δε θα πρέπει να αδυνατούν να τα προμηθευτούν οι καταναλωτές λόγω υψηλών τιμών. Αρκεί να σκεφτούμε πως θα επιδρούσε μια ενδεχόμενη αύξηση στο συγκεκριμένο συντελεστή ΦΠΑ. Από τη μία θα αύξανε τα δημοσιονομικά έσοδα από την άμεση φορολογία αφού παρά την αύξηση της τιμής των αγαθών οι καταναλωτές θα αναγκάζονταν να τα αγοράσουν. Από την άλλη πλευρά όμως η αύξηση της τιμής των αγαθών που καλείται να πληρώσει ο τελικός καταναλωτής θα οδηγούσε στη μείωση της αγοραστικής του

δύναμης. Έτσι ένα μεγάλο ποσοστό καταναλωτών θα αδυνατούσε να προμηθευτεί είδη πρώτης ανάγκης.

Ένα εξίσου χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η περίπτωση του τομέα της εστίασης όπου ο συντελεστής του ΦΠΑ μειώθηκε το 2013 από το 23% στο 13%. Βασικός στόχος αυτής της μεταβολής ήταν η μείωση των τιμών ή διατήρηση τους σε χαμηλά επίπεδα στο τομέα της εστίασης και κατ'επέκταση η αύξηση της κατανάλωσης. Ιδιαίτερα επειδή σχετίζεται άμεσα με τον τομέα του τουρισμού ένα τέτοιο μέτρο έχει ως αποτέλεσμα την συγκράτηση των τιμών στην αγορά, την αύξηση της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού προϊόντος της χώρας και την ανάπτυξη του τουρισμού. Επιπλέον η επιβολή ενός τέτοιου μέτρου αποσκοπεί στον περιορισμό της φοροδιαφυγής ιδιαίτερα σε έναν τομέα που παραδοσιακά κατέχει ιδιαίτερα σημαντική θέση.

8.4 ΦΠΑ ΣΤΑ ΑΝΑΨΥΚΤΙΚΑ

Τέλος ένα άλλο σχετικά παράδοξο παράδειγμα διαφοροποιημένου συντελεστή ΦΠΑ αποτελεί και η περίπτωση της κατανάλωσης των αναψυκτικών, όπου ο συντελεστής είναι είτε 13% ή 23%. Έτσι λοιπόν αν κάποιος τα καταναλώσει ενώ κάθεται στο εστιατόριο θα επιβαρυνθεί με ΦΠΑ 13% ενώ αν ο πελάτης αγοράσει ένα αναψυκτικό για να το καταναλώσει π.χ. στην παραλία τότε θα επιβαρυνθεί με 23%. Αυτό συμβαίνει γιατί η παράδοση των αναψυκτικών υπάγεται στον κανονικό συντελεστή ΦΠΑ (23%) σε όλες τις πράξεις που αφορούν την αλυσίδα διανομής τους (εισαγωγή, παραγωγή, χονδρική πώληση, λιανική πώληση) από οποιασδήποτε μορφής επιχείρηση (π.χ. σούπερ μάρκετ, μίνι μάρκετ, περίπτερα, κυλικεία, κλπ.) ενώ η παροχή υπηρεσίας εστίασης, και συνεπώς η κατανάλωση αναψυκτικών εντός του καταστήματος στο μειωμένο συντελεστή 13% (εφημερίδα Καθημερινή, 2013).

Συνεπώς το συμπέρασμα που προκύπτει από τα παραπάνω παραδείγματα είναι ότι η διαμόρφωση των συντελεστών ΦΠΑ για τις διάφορες κατηγορίες αγαθών και υπηρεσιών πρέπει να γίνεται με μεγάλη προσοχή και λαμβάνοντας υπόψη όχι μόνο την αύξηση των εσόδων από την είσπραξη των φόρων αλλά και τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά κάθε κατηγορίας καθώς και το κομμάτι του πληθυσμού στο οποίο απευθύνονται εξασφαλίζοντας με αυτό τον τρόπο την αποτελεσματική εφαρμογή αυτού του φόρου. (Κορομηλάς, 2014)

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Αναμφισβήτητα η φορολογία αποτελεί ένα σημαντικό μέσο που διαθέτει ένα κράτος για να εξασφαλίσει τα απαραίτητα έσοδα και να μπορέσει να καλύψει τις ανάγκες του. Το φορολογικό σύστημα μιας χώρας αποτελείται από άμεσους και έμμεσους φόρους που επιβάλλονται στους πολίτες με γνώμονα την αποτελεσματικότερη συλλογή εσόδων αλλά και τη δικαιότερη κατανομή του φορολογικού βάρους και έχουν ως φορολογική βάση τα εισοδήματα, την περιουσία ή και την κατανάλωση.

Από τους πιο σημαντικούς άμεσους φόρους είναι σίγουρα ο φόρος εισοδήματος που επιβάλλεται σε φυσικά και νομικά πρόσωπα και αφορά το σύνολο των πολιτών που ζουν και δραστηριοποιούνται επιχειρηματικά σε μια χώρα. Ωστόσο η υπερβολικά μεγάλη άμεση φορολογία μπορεί μεν να εξασφαλίζει στο κράτος σημαντικό αριθμό εσόδων αλλά σε πολλές περιπτώσεις αποτελεί έναν ανασταλτικό παράγοντα για την πραγματοποίηση επενδύσεων σε μια χώρα και δεν την καθιστά ελκυστική επιλογή για τα ξένα κεφάλαια. Σ' αυτό έρχονται να προστεθούν και παράγοντες όπως το συνεχώς μεταβαλλόμενο φορολογικό σύστημα της χώρας, η πολυπλοκότητα του φορολογικού συστήματος καθώς και η γραφειοκρατία, καθιστώντας έτσι τη χώρα μη ελκυστική για την προσέλκυση επενδύσεων και αναγκάζοντας έτσι και τις εγχώριες επιχειρήσεις να στραφούν για επενδύσεις ή ακόμη και να εγκαταλείψουν οριστικά την Ελλάδα, επιλέγοντας να δραστηριοποιηθούν σε χώρες του εξωτερικού. Για το λόγο αυτό κατά τη διαμόρφωση της φορολογικής πολιτικής και κυρίως τον καθορισμό της άμεσης φορολογίας πρέπει να γίνεται μια προσπάθεια εύρεσης ισορροπίας μεταξύ της αύξησης του αριθμού των δημοσιονομικών εσόδων και της αύξησης της ελκυστικότητας της χώρας ως προς τις επενδύσεις.

Από την άλλη πλευρά η επιβολή έμμεσων φόρων διασφαλίζει σε μεγάλο βαθμό την είσπραξη τους και κατά συνέπεια την συγκέντρωση σημαντικών εσόδων για το κράτος. Ωστόσο η έμμεση φορολογία δεν είναι δίκαιη για το σύνολο των πολιτών αφού τείνει να αφαιρεί μεγαλύτερο ποσοστό εισοδήματος από τους οικονομικά ασθενέστερους επηρεάζοντας παράλληλα και τη ζήτηση των αγαθών. Κάτι τέτοιο έχει αντίκτυπο και στις επιχειρήσεις καθώς οδηγεί σε πολλές περιπτώσεις στη μείωση της ζήτησης των αγαθών με αποτέλεσμα την αναμενόμενη μείωση των κερδών των επιχειρήσεων.

Τέλος είναι σημαντικό να επισημάνουμε ότι η φορολογική πολιτική μιας χώρας και κατά συνέπεια η επιβολή συγκεκριμένων φόρων, είτε πρόκειται για άμεσους η για έμμεσους, οφείλει να διέπεται από της αρχές της φορολογικής ισότητας και της δίκαιης κατανομής του φορολογικού βάρους. Ακολουθώντας λοιπόν αυτή την πολιτική μπορεί να μετριάξει την έντονη αντίδραση των πολιτών από την επιβολή των φόρων αλλά και να συμβάλει στον περιορισμό των φαινομένων φοροδιαφυγής. Όλα αυτά σε συνδυασμό με την καλλιέργεια ισχυρής φορολογικής συνείδησης μπορούν να οδηγήσουν στην διαμόρφωση ενός σταθερού και αποτελεσματικού φορολογικού συστήματος κάτι ιδιαίτερα χρήσιμο τόσο για την οικονομική ανάπτυξη όσο και για την ανταγωνιστικότητα μιας χώρας.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

KPGM (2008), Το απλό και σταθερό φορολογικό καθεστώς προσελκύει επενδύσεις Σαρτζετάκης, Ε. Σειρά σημειώσεων Μικροοικονομικής, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας

Matsaganis, M., & Flevotomou, M. (2010). Distributional implications of tax evasion in Greece.

Βογιατζή, Α. (2010) Ελληνικές Άμεσες Ξένες Επενδύσεις στα Βαλκάνια – Μελέτη περίπτωσης του Ομίλου των Ελληνικών Πετρελαίων.

Γεωργακοπούλου Θ., Πάσχου Γ., (2003): Εισαγωγή Στη Φορολογία, Μπένος.

Γκουροβανίδης, Γ. (2009) Υπεράκτιες εταιρίες. Αντιμετώπιση των υπεράκτιων εταιριών από το Ελληνικό φορολογικό σύστημα.

Καπλάνογλου Γεωργία και Newbery David (2003), “Οι αναδιανεμητικές επιδράσεις της έμμεσης φορολογίας στην Ελλάδα”.

Κιτσαή, Α. , Γιασιράνης Γ., (2012) Επιδράσεις της φορολογίας στη διανομή του εισοδήματος και στη φτώχεια.

Κορομηλάς, Γ. (2014) Αλλαγές στο Φορολογικό Σύστημα: Κώδικας Φορολογίας Εισοδήματος Ν. 4172/2013 (Φ.Ε.Κ. 167/Α’/23.7.2013)

Λιγωμένου, Α. (2009), «Εξωχώριες Εταιρίες και Φορολογικοί παράδεισοι», Αρχείο Νομολογίας, Περίοδος Β, σελ 148,

Παπαδόγκονας Θ. : Σημειώσεις Μικροοικονομικής, Τμήμα διοίκησης επιχειρήσεων, ΤΕΙ Χαλκίδας

Ράπανος Βασίλης, (2012) «Φορολογική μεταρρύθμιση: Φορολογική Διοίκηση και Κοινωνικό περιβάλλον»

Ράπανος Βασίλης, (2012) Φορολογία και οικονομική ανάπτυξη: Η περίπτωση της Ελλάδας

Φινοκαλιώτης, Κωνσταντίνος Δ. (1999) Φορολογικό δίκαιο, Β Έκδοση, Εκδόσεις Σάκκουλα

Φορτσάκης Θεόδωρος Π., Σαββαΐδου Αικατερίνη Κ., « Φορολογικό δίκαιο», Νομική Βιβλιοθήκη, Αθήνα, 2013.

ΆΡΘΡΑ

Στα ύψη παραμένει στην Ελλάδα η φορολογία για τις επιχειρήσειςΚαθημερινή 02/05/2014, ανακτήθηκε από <http://www.kathimerini.gr/>

Τι παραπάνω έχει η Βουλγαρία (εκτός από 100.000 «ελληνικές» θέσεις εργασίας), Μακεδονία της Κυριακής, 8/7/2012, <http://www.makthes.gr/news/economy/90602>

Ιστορικότητα ΦΠΑ στην Ελλάδα, ανακτήθηκε από <http://www.abcit.gr/>

Πηγές από το Διαδίκτυο

<http://www.forologikanea.gr/>

<http://www.tax-profit.gr/>

<http://www.forin.gr/>

<http://www.kpmg.com/>

<http://www.euretirio.com/>